

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație - cultură profesională și afirmare națională

VALORIFICAREA TINERETULUI IN STRUCTURA STATULUI ȘI A ȘCOALEI ROMÂNEȘTI

de prof. Iosif I. Gabrea.

Intrucât fiecare stat își caută sistemul școlar, care să corespundă structurii sociale și naționale respective, e necesară examinarea raportului dintre structura societății și a școlii românești. In acest raport se învederează de fapt, modul cum societatea românească înțelege să-și valorifice tineretul, pe care-l are. România, deși are un tineret numeros și bun, nu știe încă să-l valorifice. Dovadă stau sutele de mii de copii rămași anual fără instrucția cea mai elementară și zecile de mii de tineri, cari au primit o pregătire, cu care nu se pot integra funcțional societății românești.

Una din cauzele imposibilității de valorificare a tineretului stă în faptul că structura școlii nu corespunde structurii sociale și naționale a statului. Structura socială e caracterizată prin raportul : 80% populație rurală și 20% populație urbană ; iar structura națională prin raportul : 73% români și 27% minoritari. In mod firesc, aceste două rapoarte, ar trebui să se oglindească și în structura școlii românești, ceea ce nu este cazul, după cum reiese din următoarele constatări, sprijinite pe cifre riguros exacte. Din copiii recenzați pentru învățământul primar, rămân aproape 40% fără nicio atingere cu școala ; iar din cei înscriși în școala primară, în ultimii 12 ani, au fost lăsați repctenți, eliminați etc. 8.177.801, adică 38,3% din înscriși, ceea ce înseamnă o spăimântătoare risipă de forțe în devenire. Iar ca durată, școlaritatea primară de 4 ani, cât este, în genere, de fapt, este cea mai scurtă din Europa.

Participarea satelor și orașelor la școlile secundare de toate categoriile, în ultimii 12 ani, este următoarea : 31,8% copii din mediul urban și numai 5,2% copii din mediul rural :

participarea copiilor dela oraș la școalele secundare este de 6 ori mai mare decât a copiilor dela sate; ceea ce înseamnă că școalele secundare funcționează mai mult pentru orașe, fapt foarte important din punct de vedere național.

Intre școalele secundare teoretice și practice din țările care au înțeles mai bine importanța activității practice, în epoca actuală, raportul este următorul: $\frac{3}{4}$ din tineret în școalele practice și $\frac{1}{4}$ în școalele teoretice. În școalele secundare din România, în ultimii 12 ani, acest raport este invers: $\frac{3}{4}$ din tineri în școale teoretice și numai $\frac{1}{4}$ în cele practice! În special, la școalele de agricultură merg foarte puțini tineri: în ultimii 12 ani, de-abia 3 din 2000 copii de școală primară, iar în anul școlar trecut, în toate școalele de agricultură din țară, n'au fost decât 2606 elevi. Faptul acesta explică de ce tineretul, pregătit mai mult în școale teoretice, nu-și poate găsi întrebuințare în viața socială.

Aceeaș orientare, în desacord cu structura vieții sociale, o au și studenții. În ultimii 11 ani, 43% din studenți s'au pregătit în facultățile de drept, care au dat 8673 licențiați, în timp ce școalele superioare de agricultură n'au dat decât 192 absolvenți! Societatea românească n'are ce face însă cu atâția juriști, cari, prin pregătirea lor nu pot spori forțele productive ale societății.

După originea etnică, populația actuală din gimnazii și licee, este reprezentată prin 61285 români și 44075 minoritari, adică 58,2% români și 41,8% minoritari; ceea ce înseamnă că în prezent, în gimnazii și licee sunt 9 copii români la 2000 locuitori și 18 copii minoritari la 2000 locuitori; deci minoritarii participă la gimnazii și licee, singurul drum spre școalele superioare, în proporție de 2 ori mai mare decât românii. La învățământul superior, în ultimii 11 ani, studenții români reprezintă, 1,5% în raport cu numărul copiilor de școală primară; iar studenții unei minorități, reprezintă 7,6% în raport cu numărul copiilor minorității respective; ceea ce înseamnă o participare la învățământul superior de 5 ori mai mare decât a românilor.

Din constatările de mai sus, rezultă că există un accentuat desacord între structura școlii și societății românești. A continua educarea și instruirea tinerilor într'un asemenea sistem școlar, înseamnă a pregăti sistematic desechilibrul social și național al societății viitoare.

De aceea se impune de urgență o politică școlară, care să pună de acord structura școlii cu structura socială și națională. Prin aceasta, s'ar face posibilă, totdeodată, o mai bună valorificare a tineretului.

Pentru realizarea acestei puneri de acord, s'ar putea lua următoarele măsuri :

Efort din partea statului pentru intensificarea și extensiunea învățământului primar.

Mai multă prețuire a capitalului uman reprezentat de populația școlii primare.

Promovarea cât mai multor copii din mediul rural spre școlile secundare prin : acordare de burse, înființare de căminuri la orașe, pentru copiii distinși din mediul rural, eventuale comitete județene, care să afle și să sprijine pe copiii români dotați, dar săraci.

Orientarea tineretului mai mult spre școlile practice, (eventual până la $\frac{3}{4}$) și mai puțin spre cele teoretice.

Orientarea tineretului universitar spre diferitele facultăți și școlile superioare în acord cu nevoile vieții sociale.

Promovarea tinerilor români spre școlile secundare și superioare până la atingerea numărului proporțional cu masa etnică românească.

Ideea proporționalității este în ordinea firească a lucrurilor, fiindcă nu există neamuri inferioare și superioare. Dacă totuși, minoritarii participă la învățământ în număr de 2 și de 5 ori mai mare ca românii, aceasta se explică prin privilegiul de fapt, pe care-l au, prin aceea că toate școlile secundare și superioare sunt numai la orașe, unde ei locuiesc în cea mai mare parte.

Ideii de proporționalitate i se aduc obiecții de ordin juridic internațional, ca rezultând din tratatul minorităților semnat la 9 Decembrie 1919.

Tratatul trebuie înțeles în spiritul său însă ; ca atare, el a voit să apere minoritățile de eventuale asupriri, dar n'a voit să facă din ele cu nici un chip asupritori ai majorității naționale.

Spiritul acesta reiese, de altfel și din litera art. 9 al tratatul de pace, care spune că «minoritarii se vor bucura de acelaș tratament în drept și în fapt, ca și supușii români» și că «vor avea, în special, un drept egal de a înființa, conduce

și controla școli». Prin urmare, tratatul vorbește de drept egal, în fapt ! Dar, în fapt, din cifrele de mai sus rezultă că minoritarii sunt privilegiați ! Iar art. 10, din acelaș tratat, întrebunțează chiar cuvântul de «proporție» : «în orașele și districtele cu o proporție considerabilă de minoritari, ei vor avea asigurată o parte echitabilă din fondurile publice...» Prin urmare proporționalitatea n'ar însemna de cât o egalitate de fapt și înlăturarea unui privilegiu.

Mai grea este punerea în practică a ideii de proporționalitate. Pentru aceasta ar fi 2 posibilități : Restricția minorităților, în școli și funcții când au depășit numărul proporțional. Măsura aceasta ar fi poate prea brutală, lipsită de umanitate și ar putea provoca adânci frământări interne ; promovarea românilor în școli și funcții până la atingerea numărului proporțional. Ceeace ar însemna că ideea proporționalității și-ar găsi o realizare mai ușoară prin măsuri de promovarea românilor, decât prin cele de restricții minorităților ; pe cale educativă mai ușor decât pe cale politică.

Dar pentru aceasta trebuie în primul rând o convingere a oamenilor de școală !

IN SLUJBA UNUI IDEAL

În vremile de azi, caracterizate printr'o extremă înfrigurare după un trai cât mai comod, dacă se poate chiar confortabil — vremi cu aspre atribute de criză, manifestată în toate domeniile într'un grad ale cărui proporții depășesc adeseori marginile înțelegerii noastre, încât e foarte greu de precizat care ar fi într'adevăr punctul nevralgic, focarul principal din care emană toate aspectele crizei — se găesc totuși, ca o eflorescență a sbuciumului nostru în goana după mai bine, oameni a căror sferă de activitate este suprapusă preocupărilor noastre egoistice — sunt splendidele exemplare cari tra-sează dealungul istoriei lumini de fulger — acei prinși de Carlyle sub denumirea generică de «eroii». Este incontestabil că structura noastră organică este de așa manieră întocmită, că ori ce pas pe care l-am face oarecum în afară intereselor imediate ale acestei constituții cu puternice imperative, trebuie făcut oarecum împotriva rațiunii de a fi a individului, deci cu atât mai sublim apare gestul aceluia care a reușit, în parte sau în total, să-și subordoneze interesele sale organice, intereselor de alt ordin. Se va zice poate că nu există oameni capabili de o completă eclipsare a propriei individualități — în sensul de mai sus — și că sub haina de care atârnă ciucurii altruismului se ascunde cea mai josnică formă a egoismului — ambiția cu toate atributele ei, nutrită de veșnică sete de a parveni; dar eu nu văd în argumentul acesta, pe care poate l-ar invoca mulți, decât micimea sufletească a celor ce l-ar invoca și mi-ar fi imposibil să admit că asemenea exemplare, situate prin noblețea sufletului lor dincolo de lumea noastră a celor mulți, ar fi conduse de legea ce ne guvernează pe noi — dorința, uneori bine deghizată, de a fi uzufructuarii semenilor noștri.

Suntem puși în slujba unui ideal, acel al educărei viitorilor fii ai neamului, dar gravitatea misiunii de apostoli (regret că nu pot evita cuvântul, care deși consacrat, exprimă în accepțiunea curentă o noțiune ce îți aduce în minte o figură

cu alte trăsături decât ale biblicilor învățăcei) apasă în măsuri deosebite pe umerii noștri, nu doar că apostolatul ar fi divizat în părți dicstincte din care ni s'a rezervat cea mai grea — nu! ci condițiunile, în care se găesc o parte dintre învățători, sunt atât de grele încât este aproape cu neputință să-ți faci cărare spre idealismul visat pe băncile școliei, căci încovoiat de greutatea condițiunilor de nesuportat, pleci capul spre tina din care ți-pă atâtea neajunsuri și atunci cum rămâne idealul căruia ți-ai consacrat viața, cum să te ridici deasupra freamă-tului miilor de nemulțumiți, când tu însuți ești unul dintre ei? Sunt puțini acei cari și-au ales meseria de învățător dintr'o fatală vocație, cei mai mulți au văzut în ea un mijloc de trai, iar alții se găesc angrenați în mecanismul ei prin jocul hazardului, dar nu mă îndoesc că toți, fără nici un fel de rezervă, au sfârșit prin a se identifica cu aspirațiunile ei din clipa în care și-au luat obligațiunea materială da a o profesa, deci nu încape nici un fel de discuție asupra modului cum în-țeleg unii ori alții să și-o exercite și atunci mă întreb: de ce nu se creiază o stare de lucruri care să îmbrățișeze sub același raport pe toți învățătorii? E adevărat că situația noastră de începători este grea din cauze profund serioase, dar s'a creiat un precedent prea condamabil, prin dureroasele încercări la cari sunt supuse seriile de învățători din prima jumătate a decadei în curs și socotesc că s'ar fi putut evita aceste condițiuni neprelnice, printr'o judicioasă și la timp înlăturată inflație de învățători.

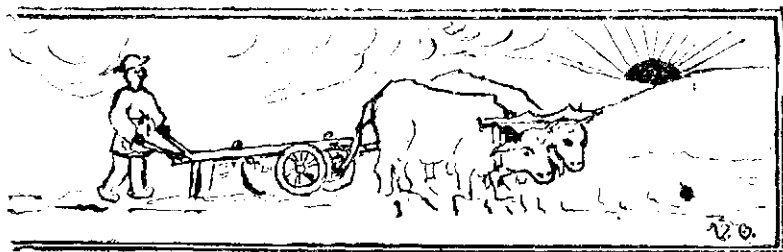
Dar, realitatea contrazice flagrant noțiunea aceasta «inflație» — dacă putem lua de bune ultimele informațiuni — și atunci unde să găsim cauzele dureroasei noastre situațiuni, fiindcă din momentul în care accepți ca imperios necesar un număr de atâția învățători, cred că «serioasele cauze», cari ni-se aruncă mereu, nu mai au valoare, trebuind să fie înlăturate cu ori ce chip — dacă necesitatea unui număr de puteri didactice este atât de categorică încât nici un sacrificiu n'ar putea să-i țină echilibrul? Inclîn să cred însă, că acei cari se învârtesc în jurul nostru au început de mult să ne considere a cincea roată la car, ori inoportune bețe vârîte în roatele mașinațiunilor lor de tot felul — sunt oamenii zilei, ce nu s'au sliit să ne trimită la iarbă sau la mare și dacă printre ei a răsărit câte unul ce a îndrăsnit să ne ia apărarea, desigur

s'or fi găsit mijloace spre a-l face să tacă, deaceea nu mă pot opri și îmi pare rău că sunt prea mic ca să pot aprecia îndeajuns jertfele ce le-a făcut și le face actualul Conducător al școlii, spre a remedia răul îngrămădit de ani sub acei cari nu ne-au înțeles nu pe noi, dar nu au înțeles necesitățile impuse de ritmul vremii. Iată omul care s'a ridicat deasupra contingențelor timpului, sacrificându-și odihna zilelor cărunte pe altarul nerecunoștinței multora, dar în slujba unui ideal, măreț prin imposibilitățile lui de a fi realizat și dacă s'ar putea inversa istoricul dicton «Nu sunt vremile sub cârma omului...», fără îndoială, nu ne-am găsi azi încă destui necăjiți, coci prin îndârjita lui perseverență, Șeful școlii, ce în parte a răsturnat mersul vremii, nu ne-ar fi lăsat în voia valurilor mării care tind să ne irosească din suflet și ultimul strop de idealism. Or cât ai fi însă de îndârjit împotriva greutăților, dacă nu găsești substratul intim ce ar activa asupra hotărârii ce ai luat, isvorît din aprobarea unanimă, par'că începi să șovăi în eficacitatea ei, deaceea trebuie înlăturată orice suspiciune din mentalitatea unora, cu prea scurte vederi, cari au început a pune în cumpănă unele lucruri, dealtfel prea mici, pentru a întuneca o muncă de om integru.

Atunci când toți vor înțelege să-și pună sufletul în slujba aceluiasi ideal, vom avea asigurat locul nostru în concertul popoarelor, iar noi —ăștia mici dar mulți— vom fi prețioase roate la carul neamului — cum am dovedit-o de multe ori — trebuie însă îndreptate lucrurile atâta timp cât n'au intrat încă în faza cronică, fiindcă prinde să încolțiască tot mai mult în sufletele noastre ideea că suntem generații de sacrificiu.

V. Mitu

Inv. not. proc.

SPRE O ACȚIUNE DE LUMINARE A SATELOR

Am urmărit, prin diferite ziare și reviste, ciclul de conferințe «Reorganizarea statului și viața socială» expuse anul acesta de conferențiarul Institutului Social Român, de sub conducerea eminentului nostru sociolog, dl D. Gusti.

«Insemnătatea culturii constituie însăși reorganizarea statului» susține Dl Gusti în conferința Dlui, «Organizarea culturii». Concepția de organizare a culturii, este rehematizată în șase idei călăuzitoare: circuitul culturii, autonomia ei, cultura poporului, cultura regională, cultura totalitară și *cultura-lizarea satelor de conducătorii lor firești*.

De câte ori ni-se prezintă atenției, de către atari personalități a vieții noastre publice, preocupări de mai bine pentru marea masă a poporului dela țară, inima ni-se umple de noi speranțe a unor vremi trandafirii a unor vremi mai ferice. Și e natural să fie astfel. Timpul pe care-l trăim, caracterizat prin înalte frământări de feluri diferite, ne-a copleșit prea adesea sufletul, cu surprize și decepții. S'au neglijat, dacă nu întru totul, dar în cea mai mare parte, preocupări și probleme, cari condiționau întru totul prosperarea noastră; ca popor tânăr angajat, în lupta pentru egzistență și dominație. S'a neglijat poporul dela sate și s'a uitat, că el formează „*izvorul neseecat de energii de tot felul*“, fără de care, nu-i cu puțință nici o prefacere cu forme durabile.

Vina o poartă, fără îndoială, cei ce au avut în puterea lor, destinele unui neam de plugari harnici și cinștiți și pentru cari, «talpa lată» a fost socotită material retoric, bun pentru serbările naționale și întrunirile politice. O poartă acei conducători egoiști, gata să sacrifice orice pentru sporirea consiliilor de administrație la diferite întreprinderi, veșnic flămânzi după titluri de rentă, mandate parlamentare și fotolii ministeriale. E o biografie neagră pe care o vor scrie urmașii pentru ca să se vadă, într'adevăr, întrucât reformele din ultimul timp, au servit interesele țărănimii, sau ele au fost numai culese în dosul cărora conducătorii și-au asigurat atotputernicia pentru de-apururi. Scriu aceste rânduri cu indignare, că, după

toate măsurile și legile zise de largă bunăvoință pentru plugarime, rămâne în picioare osânda satului de a trăi în negură și nefolosința slovelor pentru copiii dela câmp. Căci, dacă n'ar face o proporționalizare, sumară numai, s'ar constata că, în vreme ce populațiile minoritare și cu deosebire evreii, beneficiază unanim de școală, feciorii pământului, numai întâmplător și cu foarte multă anevoință. Ceiace însemnează că realizările conducătorului, în acțiunea de luminare a poporului, nu intră în interesul țărănimii, chiar când este vorba de școală ca instituție organizată oficial după nevoile adevărate ale unei etnități naționale. Astăzi, realitatea dezvăluie în mai toate orașele din teritoriile alipite o proporție de maximum 10 la sută, feciori de țărani, întrați în școlile secundare, alături de 70 la sută, elevi minoritari. Socotiți, câți pot urca până în vârful piramidei din cei maximum 10 la sută, câți ajung titularii unei diplome de licență.

Paranteza aceasta în jurul școalei are un rost: ea tinde să dovedească anume că, nici această instituție pe care de atâtea ori o organizează și o dezorganizează cei de sus, nu este făcută pentru poporul românesc dela plug. Ce să mai vorbim de o acțiune de culturalizare generală? A socotit cineva, vreun cap politic, că, peste nevoile vieții materiale și electorale, trebuie să se suprapună o rază de duh primăvăratec, pentru a creia, nimic mai mult decât un grad de bun simț și o conștiință mai activă?

Pentru culturalizarea și luminarea poporului dela sate, mai eficace a fost contribuția asociațiilor de cultură, particulare. Dar nici ele nu și-au putut duce opera la cap, pentru că au fost de multe ori supuse unui destin. Evoluiază într'un timp anumit în așa chip, încât la un moment dat se îmbolnăvesc de inaniție și agonizează multă vreme, participând la viață cu faima primului început. Cauza stă în lipsa unui scop inițial bine determinat și general admis, precum și o ambiție de concepție specifică fiecărei societăți care nu îngăduie o adaptare mai flexibilă față de nevoile ce se ivesc ulterior.

Mulți, dintre cei înregimentați în frontul «ofensivei culturale» și-a diferitelor asociațiuni culturale, vedeau scopul culturalizării masselor cuprins în necesitatea de a creia o viață mai intelectuală. Acțiunea aceasta este totuși, lipsită de adevăratul scop. O culturalizare temeinică, fiind exclusă în acest

caz, alunecă ușor către spoială și alterarea nefastă a spiritului, care în primitivismul lui și-a păstrat totuși, o curățenie ce nu trebuie atinsă. Din toată acțiunea, de-ar învăța badea Ion, atât cât știe un șofer introdus în lume, nu va folosi mai mult societății din punct de vedere spiritual, ci dimpotrivă. Și chiar dacă prin forțe miraculoase ar deveni om de adevărată cultură — ceea ce constituie de altfel idealul acțiunii ce se propune — aceasta nu ne poate face să consimțim că ar fi vorba și de un caracter frumos — ceea ce de altfel am pretinde. Nu sunt atâtea nulități, recunoscute, din nenorocire, ca oameni de cultură?

Scopul adevărat, nu se află deci, pe calea acestei înțelegeri.

Pasul întâiu să se facă prin încercarea hotărâtă de a reconstitui ceea ce s'a stricat prin cultul individualismului, prin plaga libertăților fără frâu și de drept primejdioase. Nu se declară nimeni adversar al libertăților. Ordinea, binele, trebuie garantat, cu sacrificiul oricăror libertăți protivnice. Și dacă spiritele de elită se supun printr'o voință proprie acestui imperativ, de ce să se tolereze abuzuri de libertate celui ce nu are o conștiință limpede? Concluzia aceasta, o justifică afirmarea continuă a acțiunilor anarhice cari înfloresc tocmai prin sprijinul libertăților.

Oricine poate vedea că practica vieții noastre politice reprezintă tendințe, în crescândă destrăbălare: deoparte masa plăta a poporului, fără personalitate, care poate fi furată de cel ce o licitează cu mijloace mai ingenioase, iar de altă parte, haimanaua improvizată în om politic sau om de cultură și adevăratul beneficiar, nu numai al libertății sale, dar și a celor pe care le-a înșelat, însușindu-și-le. Libertățile fluctuiază dela masă la individ, prin miracolul demagogiei și sunt folosite, o știm cu toții cum, de cel ce are îndemânare a le capta.

Aici este rostul educației, pe care dorim a o vedea încadrată în programul acțiunii de culturalizare; *căci nu poate fi vorba decât de o educație*. Va trebui o îndrumare a masselor, prin luminare pe baza principiilor de profundă realitate românească: *naționalism și creștinism*. Aceasta, atât pentru desțelinarea credințelor noastre de valoare eternă, cât și pentru a tonifica puterea de rezistență a masselor, față de propagandele anarhice și periculoase.

Fără să căutăm cauzele, constatăm un fenomen care se afirmă zilnic cu o putere îngrijorătoare: criminalitatea. Se varsă mișelește sânge de oameni, pentru bani, pentru intrigi, etc. Presa relatează, justiția condamnă, dar o acțiune de a îmblânzi cruzimea adusă de nu se știe ce vânturi, peste cuprinsul țării noastre, o acțiune care să evite săvârșirile feroase, nu și-a făcut încă loc. Ea trebuie să între în programul de luminare.

Și acum, după ce am văzut răutățile celea mai furioase, vom înțelege și scopul culturalizării. *El trebuie să urmărească spiritualizarea societății, să îmblânzească omul făcându-l «om de treabă» să-i disciplineze conștiința civică și să-l cheme la o viață națională pe fondul tradiției românești.* Educația noastră trebuie să se sprijine pe cartea sfântă și pe Cartea Neamului, căci numai atunci se va putea zidi o operă durabilă.

În ceiace privește mijloacele, se înțelege, nu este chestiune de datalii. Odată precizat scopul, trebuie să i-se creieze și un organism viu, care să împânzească pământul românesc. Și aici, am propune, un corp de conferențieri, — trei—patru pentru fiecare județ — *lucrând sub directa conducere a Ministerului Culturii Naționale și-a Institutului Social Român*, care să-și petreacă timpul numai prin sate, deschizând drumuri noi în inimile țărănimii. Acești conferențieri, să ducă până în fundul văilor adânci, cuvântul de bine, de lumină și cinste, spus cu meșteșug în fața plugarilor care, — afirmăm cu certitudine — îi așteaptă însetoși.

Conferențieri ai poporului, numai ei vor putea sădi din nou încrederea în sufletul unei lumi dezamăgite, înlăturând rostul agentului electoral, al răilor sfătuitoari și al ispitelor.

Se mai pune însă o problemă: alegerea conferențierilor, căci ei trebuie să fie, oameni de cultură temeinică și mai ales de înaltă simțire creștină și românească. Pe aceștia ne trebuie să-i inventeze guvernanta noastră, să-i caute pe unde vor ști, dar numai să-i găsească. Se va răspunde, ca și în alte ocazii, când a fost vorba de binele țărănimii, că, nu sunt bani. Pentru introducerea lor în buget, — căci să nu socotească cineva că s'ar putea ridica nivelul cultural al țării pe bază de cerșetorie sau furt — recomandăm, trimiterea la vatră a câte doi deputați de județ, pentruca locul lor, să-l ia pe teren și în aer liber conferențierii. Știm că lucrul acesta nu va fi cu puțință,

că mai degrabă se va renunța la cultură decât la un început de aerisire al parlamentului, peste fire de aglomerat. Dar numai naivii își pot imagina, că acest corp de conferențieri vor putea avea răspunderea activității lor, dacă nu li se oferă și posibilitatea de a trăi.

Pe urmă, conducătorii, ar ști să le mai alătore pentru ca să se desăvârșească opera (biblioteci, cinematograf, teatru, etc). Și numai atunci vom putea vorbi de răsărituri de soare, de înviorare și simțiri mai luminoase prin plaiurile și văile noastre, lăsate atâta amar de vreme, în robia negurilor.

Druța Florian inv. dir.

Săldăbașii de Bărcău

J. A. Bihor.

O PROPUNERE

Inspectând lunar mai multe școli primare rurale, am avut ocaziuni destul de triste să mă conving, cum că o parte din Dnii învățători, din ziua părăsirii băncilor școlii normale, n'au mai citit nici o carte. Zic o parte, fără să sublinieze «mare» sau «mică» parte, deoarece am sub conducere mea sanitară numai 20 de comune și încă nu vreau să generalizezi și să trag concluziuni pentru județul întreg. Paralel cu aceste cazuri dureroase, am avut, de altă parte, multă satisfacție, văzând că o parte (aici fără nici un greș pot spune, că o foarte mică parte) din Dnii învățători sunt în curent cu toate noutățile literaturii de specialitate și generale. Cu acești D-ni învățători am făcut chiar în mai multe rânduri, cu cea mai mare plăcere, schimburi de cărți.

A socoti, că ai un bagaj destul de solid pentru rolul social la care ești chemat în viața de toate zilele, numai cu ceace ai capătat la școala normală, este evident o mare greșală. Dar nici acest bagaj cerebral, pe care l-ai însușit în anii de studii, nu mai rămâne integral și neștirbit. Cu timpul, o mulțime de noțiuni se uită, din memorie se evaporează o parte destul de însemnată de cunoștințe și nu numai lucruri secundare, dar uneori părți esențiale fundamentale, se șterg cu totul. Să fie sigur fiecare învățător, precum și ori care alt intelectual, că după 5 ani în mediul rural, dacă nu citești nimica, n'ai

mai rămas nici cu jumătate din ceace ai primit la școală.

Remediul? Răspunsul este în aparență simplu și anume: fiecare învățător să citească, să citească cât mai mult. Dar realitatea este alta. Eu cred, că ar fi și păcat să acuzi pe un învățător, de ce nu-și procură cărți, când toată leafa lui lunară ajunge adeseori sub 2000 de lei. Nu cartea, dar un abonament la un ziar, ar fi un lux cu aceasta plată de mizerie. Ce poate să facă și ce poți pretinde dela un biet învățător cu aceasta retribuție de portar? D-nii învățători dela școlile urbane au posibilități să se aboneze în diferite biblioteci și pentru o taxă de 20—30 de lei lunar citesc cărți în valoare de 5000—6000 de lei.

Dar aici, în sate, învățătorul ce să facă? Poate el să rămâne tot timpul fără carte, într'un complex întuneric sufletesc? Acest fapt dureros poate să rămâne fără repercuiuni grave asupra mersului învățământului? Insași școala n'are de suferit de pe urma stagnării în loc a motorului ei -- care este învățătorul, — și care rămâne departe de toate problemele și inovațiunile pedagogice? N'am să insist asupra importanței cititului unor cărți de specialitate și de cultură generală, deoarece nu vreau prin această să jignesc pe D-nii învățători, cari cunosc destul de bine rolul covârșitor, pe care o joacă o carte pentru cultura unui om.

Dacă cartea este necesară și ea totuși lipsește, cred că se impune luarea de măsuri grabnice să se umple acest gol considerabil. In primul rând gândul meu se îndreaptă către conducătorii Revizoratului școlar. Prin înființarea băncii și asigurărilor mutuale în caz de deces, Revizoratul a dat deplină dovadă de interesul enorm și dragoste pe care o poartă învățătorimei și acest fapt este pentru mine un imbold de a scrie aceste rânduri și o garanție în plus, că și de data aceasta Dl Revizor se va sesiza și va lua măsuri în consecință. Fiecare început este greu, totdeauna se găsesc sceptici, cari văd totul în negru, nu cred în reușită nici unei opere, dar experiența băncii și asigurărilor a arătat, că unde este suflet, unde este energie, toate piedicele se topesc și multe se pot face. Pe câți n'am auzit vorbind cu cel mai dăsvărșit pesimism despre viitoarea bancă, și totuși vedem, că odată aceasta bancă pusă pe roate, cu zi ce trece, tot înflorește și aduce foloase tot mai mari. Cu ajutorul acestei băncii, mulți învățători și-au

cumpărat pământ, întrețin copiii la școli, au înzestrat fete, au plătit datorii, etc. etc. Prea frumoasă este opera băncii, nu poți pomeni de ea, fără să te entusiasmezi de măreția ei și aceasta este pentru mine o scuză, că am deviat puțin, îndepărtându-mă dela subiect. Dar mă întorc numai decât.

Scopul articolului de față este să fac o propunere, sau mai bine zis o sugestie, ca conducătorii Revizoratului să ia inițiativa înființării unei biblioteci învățărești. Sunt informat că în județul Sălaj sunt vre-o 600 de învățători, deci un mic calcul arată, că dacă s'ar face lunar o reținere câte 25 de lei, iată într'un an ajungeți la aproape un sfert de milion, sau în 2 ani la 500.000 de lei. Cu aceasta sumă importantă s'ar putea procura o mulțime de cărți de specialitate și de cultură generală. Volumele vor putea fi împărțite rotativ la reședințele plășilor, ceace le-ar face mai accesibile pentru D-nii învățători. Biblioteca odată înființată va putea fi pusă, contra taxa de abonament, la dispoziție tuturor intelectualilor din plasă și în felul acesta s'ar face o marea operă națională. Pentru diferite cheltueli de întreținere, de usaj, se va putea încasa dela fiecare învățator o suma mică de 2 lei pentru cititul unei cărți, dar toate aceste sunt chestiuni de amănunt, ceace e important e principiul ca aceasta bibliotecă să fie înființată și atunci un regulament special va cuprinde toate condițiunile de funcționare.

Par'că aud pe unii din D-nii învățători «Doamne, Dumnezeu, încă o nouă reținere, dar suntem sătui de atâta rețineri». Vă cred, Domnilor, este drept ce spuneți, dar este un alt imperativ tot așa de indiscutabil, o axiomă evidentă, că fără jertfă, fără sacrificiu nu poți progresa, nu poți înainta. Nici în loc nu poți să rămâi, pentrucă te duci tot înapoi. Deci sfatul meu, D-lor învățători, împăcați-vă și cu aceasta reținere și după 2--3 ani, veți binecuvânta ziua când bibliotecă voastră a luat ființă.

Aștept în numerele viitoare ale acestei reviste cuvântul autorizat al conducătorilor Revizoratului, precum și al D-lor învățători.

Dr. Gh. I. Codner

Medicul circ. Clujis.

COOPERAȚIA ȘCOLARĂ

Trăim în voacul școalei active. Dela o margine a lumii didactice la cealaltă, dela un capăt la altul al Țării, se vorbește, se fac încercări, se comunică rezultate mai mult, sau mai puțin reușite, despre acest metod, care transformă școala veche, școala verbalismului sec, în școala spiritului creator, școala vieții. Și într'adevăr toți acei pe cari ne-au convins de marea diferență ce există între acestea și metodele trecutului. Pânăcând învățătorul trecutului era privit de elevii săi ca un monarh absolut, iar ei considerați de învățător niște mașinării umane, menite să înregistreze și execute voința atotputernică a lui; învățătorul viitorului trebuie să devină îndrumătorul, povăzitorul, chiar tovarășul de acțiune al elevilor săi a căror voință să nu mai fie îngrădită și sufocată de voința noastră, ci lăsată să se manifesteze liber și spontan, în toate acțiunile ce tind la pregătirea lui pentru viața practică.

Nu pot să mă extind mai mult asupra rolului școalei active — scopul meu fiind altul — despre care dealtfel, s'ar putea vorbi și serie în coloane întregi, mă voiu mărgini numai a evidenția două din principiile ei de seamă: Formarea personalității creatoare și pregătirea pentru viața practică. Ceeace înseamnă că copilul trecut prin școală să fie om integru, cu voința activității proprii dezvoltată în așa fel, ca să poată face față, cu cât mai multă ușurință posibilă, tuturor greutăților mediului; să se știe acomoda împrejurărilor în așa fel, ca să fie cât mai de folos familiei, societății și Neamului. Iată ce spune în această privință D-l S. Mehedinți, în lucrarea sa intitulată: „Altă creștere“: „Ochiul pedagogului nu se îndreptează numai în trecut, ci el cercetează cari sunt necesitățile societății actuale și în același timp observă tendința evoluției culturale a societății în mijlocul căreia trăește“.

Cum școala activă integrală, pentru a-și atinge scopul urmărit, are lipsă de toate mijloacele ce ne dau posibilitatea de a face învățământul intuitiv și cât mai concret, ca: atelier și grădina școlară, muzeu, câmp de experiență agricolă, etc. s'a ivit și

necesitatea de a căuta mijlocul prin care să se poată întui ivăță-mântul social, pentru a putea face din elev o ființă sociabilă. Acest mijloc este *cooperarea și conducerea de sine a clasei*.

Cooperarea s'a introdus în școală, pentru prima dată în Franța, în anii de după războiu. Ea a luat naștere din necesitatea înzestrării școlilor primare cu lucrurile necesare predării învățământului, după metoda școlii active integrale, înșirate mai sus. E interesantă descrierea începutului ei, într'o revistă pedagogică (Lamura Nr. 9 din Sept. 1926 pag. 314). Se spune că o directoare de școală primară de fete, pentru a-și procura ceva fonduri, a comandat o păpușe frumoasă și toate cele necesare confecționării trusoului complet acelei păpuși. Le-a împărțit fetelor spre a le luea. Pe urmă i-s'a făcut și o cutie — casa de locuit — care a fost aranjată de către ele, apoi s'a pus la loterie. Din fondurile adunate s'a repetat acest procedeu de mai multe ori și 'n felul acesta, școala a fost înzestrată cu cele de lipsă. La alte școli — tot în Franța — s'a introdus cooperarea prin cotizații lunare din partea societarilor, iar mai târziu s'au format societăți cooperatiste pentru aprovizionarea elevilor cu cele necesare lor.

La noi în România, primul început l-a făcut — mi se pare — D-l Ciolan în comuna Porcești jud. Sibiu. Anul înființării cooperativei D-Sale nu-l cunosc, fapt este că, revista în care s'au descris cele de mai sus, încheie cu cuvintele: „După cum vedem, procedeul e cât se poate de simplu și se poate introduce și la noi foarte ușor. Cine face începutul?” Ceeace ne îndreptățește a crede că atunci, (1926) încă nu era cunoscută cooperativa din Porcești. În anul 1926 ia ființă cooperativa elevilor normalști din Zălau, care e în funcțiune și azi la Carei, dispunând de fonduri numeroase, încât a putut să editeze cartea „Călăuza cooperatie școlare“, care a necesitat peste șasezeci de mii lei spese.

Începând cu anul 1928, s'au înființat cooperative la mai multe școli, așa că azi avem peste 500 cooperative școlare în țară, cari, din lipsă de organizare, lucrează izolat și în diferite feluri de forme, deci o unitate în ce privește administrarea lor se impune.

Scopul educativ al cooperativei școlare este de-a pregăti elevul pentru viața practică, ce prezentul ni-o impune din ce în ce, a-l face sociabil, milos, a-i forma spiritul de inițiativă; cu un cuvânt a-l face capabil de a-și însuși o activitate nesilită, proprie.

prin care să poată face față în orice moment împrejurărilor. Cooperația dezvoltă simțul de solidaritate și afecțiune mutuală, căci ea impune copiilor anumite condițiuni ce, ca asociat, trebuie să le îndeplinească cu punctualitate, din convingere proprie ca: înfrățirea cu ceilalți asociați, purtare exemplară, îndeplinirea însărcinărilor impuse de conducerea societății, ajutorarea săracilor, orfanilor, bolnavilor, și altele. Atât cooperația școlară, cât și conducerea de sine, urmăresc transformarea elevului în ființă sociabilă încă din școală, desbarându-l de egoismul înăscut în el. Prin aceste două mijloace educative, transformăm școala, din rigidă și rece, într-o locuință familiară, un cămin părintesc, unde fiecare elev își poate spune cuvântul, își poate formula păreri, cari expuse, să fie comentate eventual îndreptate de conșcolarii săi. Prin ele transformăm școala într'un loc de muncă și distracție pentru copil, unde el vine cu drag, pentru a-și îndeplini cu mândrie rolul încredințat lui, prin care se simte și el cineva, având o chemare în societatea școlărească. Prin însărcinările date i se dezvoltă simțul responsabilității, achitându-se de ele cu cea mai mare corectitudine.

Scopul material, sau practic? Este foarte mare. *Este crearea viitorului Neamului Românesc.* Prin ajutorul Providenței, avem o țară bogată și liberă, — zic unii — dar dacă vom medita asupra situației actuale a poporului nostru — și când zic poporul nostru, înțeleg pătura țărănescă care formează majoritatea acestei națiuni — vom găsi că libertatea poporului Român se rezumă la libertatea politică. Unde e libertatea materială? Putem noi dispune de bogățiile Țării noastre cum am voi? Nu. Bogățiile Neamului sunt exploatate de străini, cari n'au nimic comun cu sufletul națiunii, nimic cu idealul lui, cari vreau îmbogățiri pe spinarea noastră, ca ajungând noi calici, să poată pune ghiara pe patrimoniul poporului Român. Statul român își încheie, an de an gestiunea cu deficite, întâmpină din zi în zi greutăți din ce în ce mai mari, țăranul și funcționarul român, pe zi ce merge, se adâncește în mizerie. Nu pot plăti impozitele, pentru că n'aro unde să câștige un ban și pânăcând produsele sale agricole se cumpără pe nimica toată, lucrurile necesare lui din comerț, îi consumă toată sărăcăcioasa lui agoniseală. Și pânăcând noi ne luptăm cu aceste greutăți, societățile sioniste evreește colectează banul nostru și-l trec, în mod fraudulos, peste granițe, la coreligionarii lor din Palestina. Cetișem într'un jurnal român că, în

anul trecut (1934) evreii din Basarabia au colectat și scos din țară peste un jumătate de miliard lei. Cum a fost posibil acest fapt într'un ținut, unde țăranul trăește în cea mai neagră mizerie? Numai așa că e exploatat prin articolii de prima necesitate, de comerciantul evreu, până la nerușinare, până la extrem. Să ne postăm în fața unei prăvălii de oraș și într'o singură zi vom vedea 4—5 evrei deghizați în cerșetori, intrând în prăvălia respectivă și prezentându-i patronului elitantă, primește banii fără a fi întrebat și fără a răspunde ceva afară de salut. Aceștia sunt colectorii secreți ai acestor societăți ce strâng bani pentru scopuri streine. Iată deci comerciantul străin trebuie să câștige 50—60% la lucrurile puse în comerț. Și nu numai atât, dar pânăce el trăește o viață luxoasă, țăranul român își încheie bilanțul agricol cu deficite din ce în ce mai apăsătoare, târându-și viața în cea mai neagră mizerie. Cine vrea să cunoască mizeria în adevărata ei lumină să se obosească într'o comună românească (cele săsești și secuști fac escopție având bază din trecut) și va vedea ce i-a împins pe Horea, Cloșca și Crișan la răscoală, pentrucă între starea țăranului de atunci și cea de azi nu e de tot mare diferență, decât doar că azi are drepturile politice ce atunci nu le avea.

Strămoșii noștri au avut un mare și nobil ideal: Libertatea Națiunii și unirea ei, care — azi — este împlinit în ce privește libertatea politică și unirea. Și cum ei această libertate o aveau pe primul plan al aspirațiunilor lor, putem spune că și-au realizat idealul.

Dar ce facem noi? Avem vr'un ideal? Mi se pare că nu prea ne creiem idealuri și fără ideal nu este suflet în acțiunile noastre, iar fără suflet nu este realizare. *Deci să ne creiem idealul de a ridica Neamul din starea materială mizeră de azi.* Să-l facem apt de a se ști opune speculațiunilor lor. Și când vom reuși să o facem aceasta, vom fi făcut mult mai mult decât că vom da an de an absolvenți de școală primară, care nu-s în stare a schimba nimic în mersul vieții lor moștenit dela părinți.

Dar să vedem ce ne spune și Dl C. Rădulescu-Motru despre rolul cooperației școlare: „Când învățătorul crește pe elevul său în aspirațiile ideale pe care el însuși le are și le crede realizabile, atunci în școală este entuziasm, este suflet. Experiența a dovedit că acolo unde învățătorul n'are credință în rolul muncii sale școlare, nu pune entuziasm și suflet, acolo într'-

adevăr nici nu eșo vre-un folos depe urma muncii sate. Pe animal îl poți dresa pentru anumite deprinderi, dar pe om nu. Omul trebuie să simtă că învățătura pe care i-o dai, este ceva din sufletul tău“. Apoi criticând școala de azi spune: „Școala noastră dela sat nu este practică, adică nu este spre folosul satului. Din ea ies pioneri pentru o civilizație universală, dar nu cetățeni productivi pentru populația noastră sătească.“ Și dupăce constată că străduința legiuitorilor de până acum în această direcție, a fost zadarnică, se întreabă de cauză, la care îi dă și răspunsul: ... „Invățătorii n'au avut entuziasm pentru învățământul practic și nu-l au nici acum. Școala lor este fără suflet, când este vorba să pregătească elevii pentru a deveni pionerii unei munci productive în sat. Ei nu cred în munca productivă a satului. Aici este originea răului.“ După această D-l C. Rădulescu-Motru spune că momentul transformator a fost când Spiru Haret a dat rolul de cooperator învățătorului, însă greșeala a fost — zice D-Sa — că nu s'a început cu educarea cooperatistă de producție și consum și încă din școala primară punându-se pond numai pe cooperația de credit și numai pentru adulți, luându-se învățătorul dela adevăratul său rol școlar. Și apoi se întreabă: „Ce ar fi însemnat astăzi învățământul practic în România, dacă în fiecare școală primară s'ar fi inițiat suflotește elevii la cooperativele de producție și consumație, la așa numitele mutualități școlare, după exemplul altor țări.“

Și dupăce toțni laudă activitatea gigantică a lui Spiru Haret, încheie în felul următor: „La baza muncii productive stă sociabilitatea.

Toată grija învățătorului în creșterea copiilor, trebuie să fie îndreptată spre armonizarea eului egoist și anarhic dat copilului de natură, cu eul social, în care copilul va găsi pe conșorul întregii sale activități viitoare. Un copil crescut în antagonism cu eul social este condamnat să fie în voci nepractic. Și așa tocmai sunt creșcuți copiii satelor noastre, prin frică, sau prin abandonarea lor la voia naturii. Invățătorul care vrea să facă din elevii săi oameni practici, trebuie să-i facă pe aceștia mai întâi sociabili.

Sociabili devin copiii cari s'au deprins cu o muncă organizată în mod colectiv. Iată dece, deprinzând pe copii cu munca cooperativă încă din școală primară, îi ajutăm să câștige caractererele de viitori oameni practici.“

De altfel, rolul cooperăției în școala primară a fost apreciat chiar de autoritățile noastre școlare, dovadă, dispozițiunea luată în lege a introducerii ei în școală. Una s'a uitat: ca învățătorul să fie pus la adăpost de grijilo susținerii sale și a familiei, printr'o salarizare corespunzătoare rolului ce i se încredințează, ca el să poată trăi numai pentru îndeplinirea acestui mare rol.

Deasemenea importanța cooperăției în școală, a fost apreciată de congresul general al învățătorilor, ținut în Octomvrie 1931, care a inserat-o în dezideratul luat, prin 7 puncte, dintre care eu amintesc numai primul: „Congresul constată că rolul cooperăției școlare este covârșitor pentru educație și învățământ, din toate punctele de vedere.“

Eu cred că nu mulți colegi s'ar găsi cari să conteste rolul cooperăției școlare, ca mijloc de educație.

Ca orice acțiune de progres, așa și cooperăția școlară, pentru a-și îndeplini pedeplin rolul și ajunge scopul dorit, trebuie organizată. Ceeace s'a făcut până acum pe acest teren, au fost mici încercări izolate, cari totuși au avut darul de a atrage interesul lumii didactice dela noi asupra ei. Nu numai atât, eu la mine în comună am isbutit a introduce interes viu față de cooperăție chiar în pătura adultă, care înainte cu 4—5 ani n'avea nici ideie de ea și încercarea mea de a înființa o cooperativă comunală a rămas fără rezultat. Azi, mulțumită cooperativei școlare, care în mod demonstrativ a desfăcut anumite lucruri mici necesare școlărilor, cu prețuri mici, vin ei a mă ruga să înființăm cooperativă comunală. Este un rezultat neașteptat din partea mea, ceeace mă bucură.

O organizare ideală a cooperăției școlare — după mine — ar fi următoarea:

a) O centrală a cooperativelor școlare, în capitala Țării, care, prin consiliul său de administrație, compus din cei mai de seamă pedagogi ai noștri, să selecționeze, oditeze și desfacă manualele școlare, cari azi, din lipsă de colecție temeinică, sunt destul de defectuoase, atât ca conținut, cât și ca tehnică, dispunând în acest scop de o tipografie modernă. Să mai dispună de un depozit pentru aprovizionarea cooperativelor — prin federațiile județene — cu rechizite școlare și articole mărunte pentru trebuința școlărilor. Să mai dispună de un depozit pentru adunarea plantelor medicinale, colectate de cooperativele școlare,

pentru a le valorifica în străinătate. În felul acesta s'ar putea exploata această neprețuită bogăție a țării noastre.

Ca membrii societari ai acestei centrale ar putea fi toți membrii corpului didactic din țară (învățători, profesori, etc.), toate cooperativele școlare din țară, iar Ministerul Instrucțiunii să contribuie cu o subvenție anuală, sau parte societară. În felul acesta centrala ar dispune de un capital de circa 20 milioane lei.

b) Cooperativele școlare dintr'un județ să se asocieze pentru a forma câte o federală în fiecare județ, care să fie un fel de mijlocitor între cooperative și centrală, dispunând fiecare de câte o librărie depozit pentru strângerea plantelor medicinale și o magazie de articole mici. Capitalul acestor federale s'ar forma din părțile societare vărsate de cooperativele din județ și suma pusă la dispoziția lor de către centrală. Centrala și federalele să dispună de un serviciu de îndrumare și control retribuite de Stat.

În ce privește organizarea și administrarea cooperativelor școlare, s'au descris amănunțit în „Călăuza cooperăției școlare“ *) apărută decurând unde ne-am nizuit a da îndrumare cât mai clară și simplă, introducând contabilitatea pe săptămâni, pentru a nu-i răpi mai mult de 1 - 2 ore învățătorului, săptămânal; dar care să admită a recurge la ajutorul elevilor, cu cari să lucrăm împreună. Totodată să facă legătura între cooperația școlară și cea adultă.

Când fiecare dintre noi ne vom pune pe lucru cu curaj și voință tare, vom izbuti în angajarea scopului urmărit și ne vom bucura de recunoștința generațiilor viitoare.

Aprilie 1935.

Victor Romocea,
dir. inv.

*) „Călăuza cooperăției școlare“ se găsește la Cooperativa „Progresul„ a elevilor normașiți din Carei jud. Sălaj.

O PROBLEMĂ NAȚIONALĂ

E un adevăr incontestabil că adevăratele rezervoare de energie românească se află la sate. Tot ce avem mai sănătos ca fizic și gândire, sălășluște în lumea rurală. Pornind de la această constatare, pretențiunea că țărănimea să se bucure de o solitudine deosebită din partea cărmuitorilor, apare nu numai justă, ci și foarte firească. În sprijinul acestei teze, la noi, mai pledează încă un fapt: numărul covârșitor de mare — 80% — al țăranilor. Suntem un stat eminentemente țărănesc. Ca număr. Nu însă ca realitate: economică, culturală, sanitară, etc. Aceste bunuri sunt în posesia aproape exclusivă a unui număr infim de orașeni, în majoritate de obârșie streină. A sosit momentul suprem, ca și țărănimea să fie ridicată la un nivel de cultură și civilizație potrivit cu rolul și însemnătatea pe care o are în viața țării. Insași pătura conducătoare se cuvine să fie recrutată din rândurile țărânimii. Pentru aceasta este însă absolut imperios, ca fiii de țărani să aibă posibilitatea să învețe carte. Școala primară s'o termine toți, iar mai departe să urmeze talentele, cei dotați în mod deosebit. Și sunt suficienți. În cel mai umil sat vom găsi 1—2. La noi anumite feluri de muncă sunt considerate inferioare, rușinoase. Pentru un intelectual, de pildă, apare ca absurd să-și dea copilul la vre-o școală de meserii, ori agricultură. Copilul său «musai» să ajungă domn-biurocrat, ori are aptitudini, ori ba. Din pricina acestei mentalități greșite, ți-e dat să vezi foarte mulți copii, cu alese aptitudini practice, cari ani de-arândul repetă clasele și mănâncă banii părinților, fără să poată face vre-o ispravă la școlile teoretice.

Selecția și orientarea profesională precisă sunt deziderate de realizat dintre cele mai arzătoare. Revenind la chestiunea, care ne preocupă în aceste rânduri, trebuie să constatăm un fapt trist: copiii țăranilor — oricât de talentați ar fi — sunt înlăturăți, pur și simplu de la învățătură. Părinții lor nu au posibilitatea materială să-i întrețină în școli. Un

plugar din satele noastre, chiar dintre cei mai înstăriți, nu e în măsură să-și dea copilul nici la un fef de școală secundară și cu atât mai puțin la universitate, ori academie Taxele de tot felul — excesiv de ridicate — constituiesc un puternic baraj în drumul spre luminare al copiilor de țărani. Chiar la școala primară, unde învățământul e obligatoriu și gratuit, una din cauzele slabei frecvențe e prețul manualelor didactice. Pentrucă vre-o câțiva gangsteri din fruntea trustului hârtiei țin cu orice preț să realizeze beneficii de 180—200 la sută, copilașul lui badea Petre nu are abecedar. Ajuns în clasa următoare nu are carte de cefire, nici aritmetică și nici caiete. Ca să cumpere cărți și caiete unui băiețandru din cl. IV primară, un țăran trebuie să vândă o capră cu lapte. Intre prețurile produselor sale și ale celor industriale există o disproporție inacceptabilă. Școlile noastre sunt mai mult spre folosul streinilor. Streinii, având o situație economică bună, au drum deschis. Elementul băștinaș tânjește în mizerie și întunec.

Avem de deslegat o problemă națională din cele mai importante: să dăm posibilitate copiilor dotați de țărani ca să urmeze școala, de jos până sus. Aceasta se va putea realiza numai prin desființarea trusturilor, cari scumpesc viața, prin acordarea de burse complete fiilor de țărani și prin o severă selecție — oficială și obligatorie — în alegerea profesiei.

Ion Berinde.

Cum se critică o lecție practică?

Odată cu revenirea la conducere a școlii naționale a dlui Dr. C. Angelescu, cercurilor culturale a început să li se dea din nou o mare atenție, atât din punct de vedere al propagandei culturale în masa poporului, cât și din punct de vedere al discuției unei probleme pedagogice sau sociale între membrii cercului.

În partea intimă a cercului cultural, afară de o discuție asupra unei chestiuni de actualitate (fie de ordin pedagogic, fie de ordin social sau literar), se obișnuiește, ca unul dintre dascăli să predea o lecție model, după care urmează o critică, ce, de cele mai multe ori n'are nici un rost, fiind vorbărie goală.

Pentru a aprecia o lecție practică cât mai rațional, tre-

bue să avem un plan de critică după care să ne conducem. Pentru aceasta, vom schița mai jos un plan, care este în conformitate cu actualele principii stabilite după Rein, plan întrebuițat de normaliștii cl. VII la școala de aplicație din Târgoviște în 1932.

Orice lecțiune se critică din trei puncte de vedere și anume:

- Din punct de vedere al fondului.
- Din punct de vedere al formei.
- Din punct de vedere al personalității propunătorului.

Să începem cu:

— *Din punct de vedere al fondului.* Scopul material al lecției a fost atins? Materialul didactic — problemele sau exemplele — au fost potrivite scopului? Ce calități și ce defecte? Cunoștințele au fost înfățișate genetic, adevărate, eronate? Față de scopul material al lecției, s'au dat suficiente cunoștințe? Lecția s'a clarificat îndeajuns? Cunoștințele predate s'au învățat temeinic? Ce relații, cu ce materii și ce subiecte s'au făcut și cu ce s'ar mai fi putut face? Generalizarea națională sau cauzală a rezultat în chip firesc din cuprinsul lecției? Aplicația de recunoaștere de fapte, proiectate-creatoare s'a făcut ținându-se seamă de folosul la viața copilului?

— *Din punct de vedere al formei.* Scopul formal al lecției a fost atins? Aranjarea materiei după treptele formale a fost logică? Forma de învățământ s'a aplicat potrivit lecției și capacității elevilor? S'a trezit prin pregătire curiozitatea și interesul? Predarea a fost intuitivă? Întrebările cum au fost formulate? Cum s'au apreciat răspunsurile? Elevii buni au fost stimulați? Cei slabi au obținut încurajare? Lecția a adus noutate? A fost atrăgătoare? Ce părți frumoase a avut lecția și cum le-a reliefat propunătorul? Care interese a cultivat? Lecția a fost educativă? Ce laturi ale educației a pus în activitate?

— *Din punct de vedere al personalității propunătorului.* Ce atitudine a păstrat și cum trebuie să fie? Cum a obținut liniștea și disciplina clasei? A avut tact și tehnică pedagogică? Cum i-a fost tonul în timpul lecției? A vorbit tare, rău, iute, etc.? Vorbirea i-a fost naturală, simplă, clară, etc. A fost atent la greșelile și la abaterile școlărilor? A avut povește raționale? Caracterizarea atitudinii propunătorului: greoi, ager, activ, vorbește mult, etc. Propunătorul are formată personalitatea? Care este originalitatea sa? Calități, defecte!

De valoarea acestui plan de critică vă veți convinge, aplicându-l.

Arduzel — Sălaj.

Costică Andreescu - Albești

im.

DIN TRECUTUL SĂLAJULUI.**ISTORIA INVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC
DIN SĂLAJ.****IV.**

Gh. Șincai văzându-se părăsit și străin între ai săi, mergând spre Sinea, comit. Abauivar din Ceho-Slovia de azi, la generoșii săi elevi, comiții Vass de Țaga, se îndreaptă să treacă și pela prietenul său popa din Bobota și să audă ceva știri despre sora sa dela Diacul din Bobota, cumnatul său.

Dar moartea l-a ajuns pe drumul Bobotei. La întocmirea: »Șchiței monografice a Sălajului« de I. P. Lazar și Dr. D. Stoica, protopopul Bobotei Gavril Vaida relatează: 1)

»In 1880 bătrânii satului Bobota, George și Mihaiu Muste, feciorii fătului celui bătrân, apoi Simion Mocan și Rechișan, toți trecuți de 70—80 de ani, acum toți repausați, au mărturisit și adevărit la preotul local, că își aduc bineaminte, că fostul preot bătrân popa Ionașcu Ipiian Marinceș, a făcut pomână mare la un popă străin prieten al său, pe care l-a ajuns moartea la fântâna morii de lângă drumul de țară al Bobotei și l-au adus și înmormântat în fața bisericii celei vechi«.

Francisc Hossu Longin, într'o scrisoare cu data de 15 Martie 1893, expune vicarului Silvaniei Alimpu Barboloviciu rezultatele cercetărilor sale asupra acestei chestiuni. Bazat pe această scrisoare 2) și pe alte mărturii contimporane, conchidem: marele istoric și mucenic al Neamului Gheorghe Gabriel Șincai de Șinca (1754—1816), a repausat lângă isvorul lui Alexi, la moara din sus a Bobotei. A fost înmormântat de prietenul său I. I. Marinceș, »în fața bisericii celei vechi«, azi grădină parochială. Manuscriptele lui Șincai, păr. I. I. Marinceș le-a trimis la Episcopia din Oradea, iar alte cărți ce se mai aflau în desagii pribeagului Șincai, le-a reținut pentru sine și pentru preotul Gael din Derșida. Din aceste cărți s'au păstrat câteva în biblioteca prof. Victor Russu din Bobota, »pe cari el însuși — Gh. Șincai — ș'a scris numele«.

1) pagina 206

2) Se va publica în: Supliment.

Așa dar punctele de legătură a Sălajului cu Blajul sunt : întâiul dascăl român, Gr. Maior ; întâiul director școlar, Gh. Șincai și vicarul alor trei episcopi, Ign. Darabant

Dispozițiunile stăpânirii. Sălăjenii n'au fost atrași spre Blaj numai pe baza legăturilor de prietenie și rudenie ce le aveau cu oamenii mari ai Blajului și ai românismului de pretutindeni și chiar cu neobositul apostol Șincai, ci au fost trimiși și prin ordin mai înalt.

Cunoscutele decrete ale împărătesei M. Terezia și fiului ei Iosif al II-lea, cu privire la începerea instrucțiunii publice, au întâlnit în calea traducerii lor în fapte obstacolele puse de domniile feudale și de administrație, care era tot a lor.

Pentru Sălaj se citează ordine din cari se vede, că și oficialitatea județeană se îngrijea ca instrucțiunea poporului să înceapă cât mai în grabă.

Dintr'un document referitor la școala națională din Na-dișul Român, publicat de păr. Z. Bran, reese clar, că e vorba de un ordin prin care s'a dispus »să se ridice școli naționale« și să se trimită tineri la Blaj să învețe dela Șincai »metoda școalei primare«.

Iată ce scrie archidiaconul Ladislau Andreica din Noșig către «varmeghie» :

«Onorat Oficiu! Referitor la înaltul ordin dat sub No. 6809 din anul 1785, ca să se ridice școli naționale în cari copiii atât în cele divine, cât și cele politice (lumești), să învețe elementele de credință, că anumiți dascăli aleși să fie trimiși la Blaj să-și însușească metoda școalei primare, de unde conduși de dl G. Șincai directorul celei dintâiu școli naționale din acest mare Principat»... încolo cuprinde cauze locale. Vedem dar clar, că și în această plângere către «varmeghie», Archid. Andreica se referențe la un ordin categoric.

În urma acestor fel de ordine, numărul sălăjenilor cari alergau la «fântânile darurilor» după «hrană sufletească» și «să-și însușească metoda școalei primare», s'a mărit mult.

«Dieceii dela Blaj, cari în zile de toamnă și de plină primăvară erau călătorii cei mai iubiți ai drumurilor ardele-nești. Veneau pe jos cu desagii de merinde din Sălaj, depe Crișuri, dela Olt și din Câmpie ; veneau în grupe pitorești în ițarii lor albi și'n fundrele de lână sură, semn al nobleții prin învățatură. În Hula din Blaj se descălțau de opinci și luau

cisme, coborând astfel spre metropola cu case învelite cu paie, dar cu mari clădiri de școli primitive». (1)

Discipolii lui Șincai întorși acasă, în Sălaj, au condus școlile naționale.

O listă a tuturor școlilor naționale înființate din porunca împ. Maria Terezia și fiului ei Iosif II. și conduse de discipolii Blajului, ne lipsește încă.

Greu de întocmit nu e.

Protopopii, preoții și dascălii vremilor acelora, luptându-se cu necazurile și greutatea începutului și mai ales cu piedecile domnilor de pământ, au recurs la «varmeghie», la vladicie, ori chiar la Guberniul marelui Principat al Ardealului.

Din cererile și plângerile ce se găsesc în arhiva județeană, iar pt. comunele desmembrate din alte județe, în arhivele respectivelor județe, precum și din actele ce se mai află în arhivul mitropolitan din Blaj, se va putea constitui o listă a tuturor școlilor naționale, cari au împânzit satele sălăjene.

Așa a fost începutul școlilor naționale ale acestui județ

Mersul instrucțiunii. Regularea instrucțiunii publice s'a făcut și pentru Ardeal prin ordinațiunea împ. Maria Terezia din 1776 »Ratio Educationis totiusque et Provincias Eidem adnexas«, iar metoda de instrucție era a lui Felbiger — pedagog german numit la 1774 director suprem al tuturor școlilor din Austria — numită și metoda literală sau sistem tabelar.

Că aceste dispozițiuni s'ar fi aplicat integral în școlile naționale din Sălaj, n'avem deocamdată documente. Sigur rămâne, că directorul oficial al școlilor din Ardeal, Gh. Șincai, își instruia dascălii ținând seamă și de aceste înalte ordinațiuni

Trei obiecte de învățământ au fost impuse: citirea, scrierea și calcularea, la cari s'a mai adaus religia. Aceste obiecte au intrat și în programa școlilor naționale din Sălaj.

Nu savantlăcul programelor ne preocupă pe noi aci, ci sufletul ce a lucrat și s'a creat în aceste. Acest suflet, ca și a luceferilor renașterii noastre naționale, a fost de esență națională, redeșteptător și creator de înalte aspirațiuni naționale. De atunci a început a răsuna prin satele noastre cu destulă mândrie: «Țara aceasta este a noastră».

1) Alexandru Lupeanu, Blajul istoric, pag. 18.

Notez totodată, că întreținerea materială a școlilor, ca și plata învățătorilor, a căzut în sarcina comunelor, sarcină care era susținută de voie și cam de nevoie. Din documentele vremilor, câte am cercetat, se vede că neajunsurile materiale au format grele obstacole în începuturile învățământului din județul Sălaj.

Nouri grei. Dacă aceste școli naționale s'ar fi dezvoltat normal în urma frumosului avânt ce-l luaseră, sigur, mai de grabă se realiza «visul neîmplinit».

Marcel împărat Iosif al II-lea, la 29 Febr. 1790, moare; împăratul iubitor de omenire, «sub care au însuflețit Români și eu atunci înflorind mult puteam», zice Șincai cu atâta durere.

Pe când în Apus revoluția franceză răsturna sistema milenară a trecutului și proclama principiile libertății, egalității și fraternității omenești, Ungurii din Ardeal luptau cu îndârjire la restabilirea constituției lor feudale, pe care era să o sfarme de tot, prin reformele sale, împ. Iosif II.

Pleiada acestor fiară, nobili Unguri, deveniră inimicii înversunați ai școlilor naționale. Pe Șincai căutau să-l piardă; îl arestează, îl desbracă de oficiul ce cu mare zel îl conduse timp de 12 ani (1782—1784) și este aruncat în temniță, de unde scapă după un an (1785) și apucă toiagul pribegiei de care nu se scapă până la moartea sa, ce l-a ajuns pe pământul istoric al Sălajului.

Școlile naționale rând pe rând se desființează; unele chiar că s'au menținut în butul tempestății, au amorțit, iar altele au lăncezit.

Vin apoi doctrinarii maghiarismului: Széchenyi Ștefan, Wesselényi Nicolau, Kemény Zsigmond, Kossuth Ludovic, etc. și își restabilesc vechile drepturi feudale prin cele mai dracoonice apucături, ba mai mult, se îndreaptă fățiș contra naționalității noastre, căutând drastice măsuri de ungurire.

Poeții maghiari îi secundau zicând:

«Minden ember legyen ember

És Magyar

A kit e föld hord 's egével

Be takar».

(Vörösmarti).

Adecă: «Tot omul să fie om și ungur, pe care-l poartă pământul și-l acopere cerul».

În fața acestei furii turbate, puține au mai rămas din școlile naționale, mai ales în județul nostru, județul de naștere a lui Wesselényi Nicolau autorul cărții »Szózat«, evanghelia maghiarismului, și a cărui statuie încă o mai răbdăm într'o piață a capitalei Sălajului. 1)

Tofuși în comunele nemeșești au mai rămas câteva școli, cari fac trecerea dela școlile naționale apuse cu începutul secolului al XIX-lea și reînviată după 1848 și în cari nu se învâța de cât pentru biserică, adecă rugăciuni, citire, ceaslovul, psaltirea și glasurile.

Aceste erau mai mult o fală a comunelor locuite de nemeși față de cele locuite în majoritate de iobagi, astfel au fost școlile din Băsești, Supurul de sus, etc.

Pe urma dispozițiunii imperiale Nr. 2289 din anul 1823—1824, s'au mai ridicat câteva școli în Sălaj, cari s'au alăturat celor de mai sus; așa s'au reînființat în comunele: Jurtelecul-Șimleului la 1830, Siciu la 1830, etc.

Cu toată amorțeala naționalismului în aceste școli, simțul național n'a pierit, ba pe alocurea școala era pusă în serviciul aspirațiunilor Neamului.

Wesselényi a văzut clar acest fapt când spunea:

«Acest popor care-și trage începutul și limba, parte mare, dela ginta cea mare a Romanilor, în cursul de mai multe secole nu și-a uitat nici de cum de acest început măreț oricât s'a dejosit prin apărare și bucățire; ci acum simte cu ardoare, că un popor aproape de șapte milioane, care are aceiași origine, aceiași limbă, ba aceiași însușire și celelalte datini și care locuște o parte de pământ a Europei, care deși e împărțit în respect politic în mai multe părți, dară în respect geografic este compact și de întindere mare și prevăzut cu cele mai mari avuții ale naturii: un popor ca acesta poate avea viitor, și este chemat la o viață națională» 2)

Acesta a fost scopul școlilor naționale sălăjene în vremea începutului lor, chemarea la o viață națională, și cel mai fanatic ungar ne spune că acest scop s'a ajuns, iar evenimentele anului 1848, ne-o confirmă cu prisosință.

Ioan Ardeleanu Senior.

1) Statuia s'a ridicat la 25 Aprilie a. c. din Piața Mihai Viteazul și de pus în una din sălile palatului Prefecturii județene. (N. R.)

2) Szózat.

PAGINA LITERARĂ

Nedumerire de copil mare. . .

Voi îmi vorbiți mereu de Dumnezeu,
De Rai sublim cu floci și fericire,
De-un Iad grozav, urât și 'ntunecat,
Umplut cu draci, cu foc și tânguire.

Voi mă 'ndrumați pe calea cea spinoasă
Ce duce dela noi la Paradis
Și-mi spuneți clar, că lumea este umbră,
Viața-aceasta putregai și vis.

Și-așa-mi spuneți, să dau și să am milă,
Să râd de bunurile pământești,
Să mă feresc de ochii dulci ai Evei
Și de-alte lucruri și isprăvi drăcești.

Păi. . . dacă veni vorba, să vă 'ntreb:
De ce nu dați la cei flămânzi și goi?
De ce lăsați fără de ajutor
Calicul, ce se 'ndreaptă către voi?

De ce strângeți mereu și tot mai mult,
Dacă viața-i putregai și vis?
De ce feriți poteca cea cu spini,
Când ea e calea către Paradis?

Și-apoi și 'ndemnul cel cu ochii Evei!
Voi îmi spuneți, că nici să nu-i privesc,
Iar voi în schimb. . . uitați porunca-aceasta
Și. . . ce mai faceți nici nu mai vorbesc.

Da! Legea zice să te stăpânești;
Voi toți îmi repetați, că-așa e bine,
Că-așa vrea Cel-de-sus. Dar să vă 'ntreb:
Porunca-aceasta-i numai pentru mine?

Dar câte spuneți voi și câte faceți!
Nu-mi mai spuneți de pildă, că-i rău,
Că-i culpa cea mai grea și 'ngrozitoare,
Dacă omori un semene de-al tău?

De ce vă 'ncăerați dar... în război?
De ce-aduceți și moartea și năpasta?
De ce acolo-i drept să 'mpuști un om
Și cum se 'mpacă Dumnezeu cu asta?

Când noi avem acelaș singur tată
Și toți suntem spre-acelaș țel creați,
Când glasul vostru chiar, mărturisește,
Că suntem oameni toți și suntem frați;

De ce atâta neagră sărăcie...
Indoliată 'n zdrențe și dorinți?
De ce atâtea fețe 'ngălbenite
De lipsuri aspre și de suferinți?

— — — — —
Să spun pe șleau: nimic nu pot pricepe,
Dar ceva par'că-mi spune 'n gândul meu:
„Voi să vă bateți joc cu toți de mine,
Sau vă râdeți de bunul Dumnezeu“

Cehal, 3 Martie 1935.

OCTAVIAN CHIȘ.

CĂRȚI-REVISTE

RECENZIE.

Rousseau : «Emil»

D. Temelia pedagogică a lui Rousseau se cuprinde pe o afirmație, că totul este bun ce e din mâinile Creatorului, totul se strică în mâna omului. Opera lui Rousseau e intitulată «Emil». Emil nu-i o persoană reală. Rousseau și-l închipue un orfan nobil și bogat, un suflet și un trup sănătos care trăește în singurătatea vieții de țară. Emil se împarte în 5 cărți :

Cartea I. 0 - 3 ani.

Tratează despre educația lui Emil până începe să vorbească. Educația să înceapă dela naștere Mama când trebuie să nască, să meargă la țară căci acolo sunt condițiile prielnice. Noul născut trebuie crescut de mama sa, sau o doică sănătoasă la corp și suflet. Tatăl să-se ocupe de-aproape de creșterea copilului împreună cu mama sa. Copilul nu trebuie să se înfașe, să ise facă baie cu apă caldă până la rece, la medic să se ducă f. rar. El trebuie îndeprins cu frigul, cu întunericul, oboseala, cu ore mai puține de somn, cu răciala, ca să-și exercite simțurile. Copilul când plânge din încăpăținare să-l lăsăm să plângă mereu.

Să trăească în aer liber. Să nu-l silim a vorbi, deaseme-

nea să meargă nu-l ajutați. Lăsați-l că natura îl va învăța să umble.

Cartea II. 3 - 12 ani.

În această carte se urmărește dezvoltarea copilului: Profesorii copilului sunt 3 și anume; natura, omul și lucrarea. Rousseau zice că educația până la 12 ani trebuie să fie negativă, educatorul să fie, să depărteze relele de a pătrunde în sufletul copilului. Copilul să facă exerciții gimnastice, alegând pe acelea care-i dezvoltă activitatea practică. Copilul să primească instrucția în familie. Prima calitate a educatorului este hotărârea. Educatorul să nu dea nici pedepse nici recompense. Copilul să nu facă rău nimănui. Nu-l puneți să învețe limbi străine, nici istorie, nici religie nici fabule. Rousseau este contra cărții. Să se facă educația simțurilor pentruca să aibă ochiul ager, putând să aprecieze din ochi distanțele, pipăitul săse perfecționeze, deasemenca auzul. Pe copil să-l deprindem cu haine ușoare, așternut tare, mâncarea să facă parte din regimul vegetal. Exercițiile să fie alese într'un scop real. Să i se dea lecții de înotat, să facă alergări, sărituri, urcări în pom. La 12 ani Rousseau zice că Emil e copil să primească educație.

Cartea III. 12—15 ani.

Aici se înfățișează programul de învățământ. Rousseau așează toate cunoștințele omului în 4 grupe iar cele din grupa 4-a sunt mai folositoare. Programul de studii propus de Rousseau are ca criteriu pentru alegerea cunoștințelor: *utilitatea*. Metoda pentru predarea materiei propuse de Rousseau se bazează pe următoarele principii: deșteptarea atenției, ațâțarea curiozității, înlăturarea memorizării, punerea elevilor în fața obiectului, pentru a dobândi cunoștințe prin observațiuni directe și personale. Rousseau zice ca *citirea* să întârzie cât mai mult, adevărul să fie găsit de copil, iar scopul învățătorei e de a forma spiritul. Va învăța geografia, fizica, chimia, iar lucru manual sub diferite forme, agricultura și lucru lemnului, asemenea cerințe trebuiesc de prinse în copil. În diferite ocaziuni, să dăm elevului cunoștințe științifice cerute de el. Educatorul să facă pe elev să priceapă în mod practic, chestiunea diviziunii muncii, a schimbului, a monetei. Rousseau zice că Emil să muncească ca un plugar și să cugete ca un filozof. Să nu considere că moartea e cel mai mare rău. Copilul să fie răspunzător și să raționeze. Cu această metodă de educație elevul ajuns la vârsta de 15 ani, deprins cu răbdarea și cumpătarea, iubitor de muncă curajos și hotărât în acțiunile sale, el poate trece la adolescență.

Cartea IV.

Când copilul e adolescent, se apropie momentul critic în care se va deștepta impulsivitatea sexuală, e vârsta în care pasiunile încep să crească. După Rousseau isvorul tuturor pasiunilor este *iubirea de sine*, din care se desvoltă amorul propriu. Invierea instinctului sexual depinde de educație și împrejurările sociale. Copilul crescut după normele lui Rousseau n'a avut până acuma nici un sentiment. El n'a știut ce înseamnă a iubi, trebuie de acum să învețe. Faceți să aibă milă de oameni, să se simtă egal și să priceapă suferințele truștești și sufletești. Ca studiu acum va învăța Istoria pentru a cunoaște pe oameni și a judeca și chiar să-i înțeleagă. Numai la 18 ani va învăța Religia și va fi crescut numai după faptele religiei naturale. Rousseau stabilește că există o voință și o inteligență dându-i numele de Dumnezeu.

Cartea V.

Acum tânărul devine om și simte nevoie de căsătorie, Emil a fost ferit de adunări, de spectacole, de lecturi ațâțătoare. Rousseau zice că fetele să aibă mai puțină instrucțiune, decât băieții, căci menirea lor în societate fiind să devină soții, să știe să mulțumească pe bărbat și să-și crească copiii. — Deaceia Rousseau duce pe Emil la Paris, să-i găsească soție, aici văzând Emil tot ce se petrece la oraș, pleacă la

țară pentru a-și găsi soție. Emil a îndurat foarte mult de la oraș până la țară. El ajuns la țară, găsește pe Sofia care o ia de soție, pe care o iubește foarte mult. Ii vorbește despre biserică, matematică, filozofie, desen. Căsătoria nu se face imediat fiind logodnicii prea tineri de a forma o familie. Emil pleacă în călătorie unde cunoaște societățile omenești și principiile fundamentale ale națiunilor. Sofia, rămâne în sânul familiei ei. Intorcându-se din călătorie Emil, să cunună cu Sofia. Emil, în curând va deveni părinte. Emil își crește copilul după principiile care i-au dat atâta sumă de fericire, în mijlocul societății care, din pricina educației greșite, este și stricată este și nefericită.

I. Avram — Poptelec.

— „Viața Cooperatistă“, Anul I. No. 3—4. Revistă lunară de orientări cooperatiste, Str. Roma No. 53 București. Cu un bogat material de actualitate. Abonamentul anual 200 Lei.

— „Manifest“ literar, social și artistic anul II. Nr. 4. Iași, strada Păcurari 41. Abonamentul anual 100 lei.

— **Vitrina revistelor intrate la redacție.** *Satul și Școala*, Str. Mărzescu No. 21 Cluj. *Viața Școlară*, Str. Mihai Viteazul No. 20 Satu-Mare. *Gazeta Școlai*, Str. Negru Vodă No. 11 Craiova. *Revista Asociației Inv.* Str. Regele Carol No. 275 Bălți. *Revista*

Invățătorimii Gorjene Str. Unirii 204 Tg.-Jiu. *Zorile Romanatului*, M. Georgescu Celar-Romanați. *Școala și Viața Ilfovlui* Calea Griviței 199 București. *Vestitorul*, Piața Unirii Oradea. *Plaiuri Hunedorene*, Str. Filipescu 3 Petrosani. *Amicul Școlai*, Revizoratul Școlar Cluj. *Lumina*, D. R. Stănescu Râmnicu-Sărat. *Cuvântul Moldovenesc*, B-dul Reg. Carol II. 67 Chișinău. *Voința Școlară*, Piața Unirii Cernăuți. *Căminul Școlai*, Str. Romană 51 Galați. *Școala Noastră*, Revizoratul Școlar Mercurea-Ciuc. *Pedagogia experimentală*, Str. Vulturi 20 Bacău. *Macedonia*, Str. Grigorescu 8 București. *Satul*, Str. Aurel Vlaicu București III. *Cultura Poporului* Str. Tyraș 3 Cetatea-Albă. *Școala și Viața*, B-dul Cuza 218 Brăila. *Revista Școlii*, Asoc. corpului didactic primar Botoșani. *Vlăstarul*, Buzău. *Răsai Soare*, Școala de experiență Blaj. *Invățătorul*, Râmnicul-Vâlcea. *Viața Sateilor*, Cornești-Dâmbovița. *Școala Vremii*, Revizoratul Școlar Arad. *Drumul Vremii*, Str. Poporului 53 Craiova. *Revista Asociației Inv. Mehedințeni Turnu-Severin*. *Indrumări Pedagogice*, B-dul Palade 4 Bărlad. *Cuvântul Nostru*, Școala Primară 3 Dorohoiu. *Tribuna Invățătorimii*, Str. Colonel Mannoilă 10 Buzău. *Invățământul Primar*, rev. ped. cult. și soc. Făgăraș. *Foaia Invățătorului*, rev. Asoc. inv. B-dul Cuza 218 Brăila. *Lămuriri Școlare*, rev. did. lunară. Șc. prim. 1 Tecuci. *Cl. IV-B*, gazeta elevilor cl. IV de experiență.

Șc. primară No. 4 Cluj. *Gazeta Învățătorului*, organul inv. din jud. Constanța. *Frământări Didactice*, rev. Asoc. inv. din jud. Putna. Str. Botescu 10 Focșani. *Neamul Românesc p. popor*, Bd. Sch. Măgureanu București. *Lucafărul*, cultural-social, Sibiu, Str. Honterus No.6. *Cuvântul Dascălesc*, Școala prim. de băieți No. 4 Roman. *Școala și Familia de Mâine*, București III. Str. Bălcescu No. 2. *Școala și Viața*, B-dul Carol 61 București IV. — *Revista Copiilor*, Bălți. *Școala Prahovei*. Str. Regina Maria 7 Ploști. *Flori de Crin*, Șimleul Silvaniei. *Alarma Satelor*, Bistrița-Mehedinți. *Școala Someșană*, Șc. primară de stat Gherla. *Revista Enciclopedică*, Str. Gen. Grigorescu Cluj. *Tribuna Învățătorilor* din jud. Baia, I. Sp. Ioniasa Baia. *Graiul Satelor*, Str. Libertății 11 Galați. *Copilul*, revista mamelor și educatoarelor, Str. Ștefan Mihăileanu 23 București IV. *Cetatea* pentru apărarea școlii, Telița-Tulcea. *Ghiociei*, rev. lunară a copiilor, P. Iosif institutor Str. Stupilor 3 Focșani. *Progres și Cultură*, revista Asoc. inv. Mureș Tg.-Mureș. *Catedra*, Str. Cuza Vodă 35 Galați. *Ișirăte Mărgărite*, Str. Ștefan cel Mare 8 Iași. *Poporul Românesc*, Gara Chitila Ilfov. *Vlăstarul Câmpiei*, revistă de folklor și artă poporană, Cojocna-Cluj. *Școala Poporului*, Str. Poet Mateevici

89 Tighina. *Școala Cărășană* Revizoratul Școlar Oravița. *Școala Albei*, Șc. prim. 1 «Avram Iancu» Alba-Iulia. *Graiul Dâmboviței* Str. C. A. Rosetti 22 Târgoviște. *Căminul Nostru*, Bazargic - Caliacra. *Școala și Societatea*, Dârlos Târnava-Mare. *Ogorul Școlii*, Școala de copii mici No. 2 Turda, Str. Eminescu 21. *Viața Literară*, revistă de informație critică și artistică - București str. Agricultori, 78. *Vraja Mării*, revistă literară, Constanța, str. Smârdan 1. *Gazeta Noastră*, Tg. Măgurele str. Eroul Căpitan Stănculescu No. 21. *Mâna Mântuitoare*. revistă de îndrumare și hrană sufletească. *Căminul Cultural*, revistă de cultura poporului Fundația Culturală Regală «Principele Carol», București III, str. Latină 8. *Familia*, revistă lunară de cultură, Oradea str. Regele Carol 6. „*Cele Trei Crișuri*“ Oradea, str. Regele Ferdinand, 11 (Casa Națională) »Buciumul« — Brădiceni — Gorj — »Tineretul Învățătoresc« — Lipova — Banat str. Mihai Viteazul No. 664. »Izvoarașul« Bistrița — Mehedinți of. T. Severin. »Drumul nou« București, str. Polonă No. 8. „*Vatra*“ revistă învățătorescă: Năsăud. „*Viața cooperatistă*“ Str. Roma No. 53, București. „*Montfest*“ Str. Păcurari 41 Iași.

CRONICĂ - INFORMAȚIUNI

— 10 Maiu în Ciumești județul Sălaj. Sărbătorirea zilei cele mai mari a neamului Românesc în aceasta comună a decurs cu o pompă și un fast, pe care n'a mai văzut acest sat așezat pe granița de Vest. Fiii acestei comune vechi Românești, care își poate duce obârșia până la timpurile cele mai îndepărtate (1214) au fost martori ai acestei serbări. Fii-ori de bucurie și lacrimile veseliei ce vădit se vedeau pe fețele lor au dovedit acest bun popor, în ciuda tuturor vijeliilor seculare, și-a păstrat limba maternă, iubirea, dragostea și sufletul Românesc.

Îți venea sa plângi de bucurie, văzând vechia Biserică arhiplină și impodobită.

La serviciul divin, fanfara compusă din 24 membrii a întonat „Imnul Regal“.

După terminarea serviciului divin toată lumea se postează în fața Grădinei de copii pentru a primi defilarea școlarilor și a trupei tinerilor premilitari conduse fiind de inimosul Domn Invățător Director Ilie Cheregi, Sublocotenent în rezerva Șeful subcentrului de aici. Aci în fața lumii s'a dovedit că este cu trup, cu suflet pentru școlarii săi și pentru tineretul premilitar pe care îi conduce cu atâta zel, și care are partea leului în aranjarea acestei serbări.

După defilare au vorbit despre însemnătatea zilei de inv.

I. Cheregi și preotul Augustin Mureșan, cu mare însuflețire.

Programul vast compus din 36 puncte s'a desfășurat cu o precizie uimitoare. Au debutat elevii grădini de copii și a școlii primare.

Programul a durat 3 ceasuri și jumătate, la sfârșitul căruia dl Notar Alexandru Șaitoș își rosteste vorbirea de încheiere mulțumind publicului.

Seara s'a făcut retragere cu torțe cu tinerii premilitare.

Nu pot să nu-mi exprim admirația, ca un participant, față de acești trei conducători ai acestei comune, care au știut să realizeze o sărbătoare așa de măreață, care într'adevăr ar fi putut servi și spre lauda unui oraș.

Felicitări acestor bravi Români și în special Domnului Invățător Ilie Cheregi, care a lucrat mai mult pentru realizarea acestei frumoase serbări. Să dea Dumnezeu ca și în viitor să aibă fericirea de a aranja astfel de manifestații frumoase pentru dezvoltarea sentimentului național și gloria Țării Românești.

Un participant.

— **Rezultatul examenului de definitivat al învățătorilor dela comisiunea II din Oradea.** Ștefănescu Dumitru, Pop Corniș Gheorghe, Labo Ioan, Cornescu Gheorghe. Balaș Mihai, Cureaua Ioan, Stănică Gh. Căbuz A-

chim, Buzescu Petre, Metieșan Ștefan, Ilioiu Nicolae, Ghițulescu Constantin, Stețiu Ștefan Szilaghi Eugenia, Călin Mihai, Osina Ioan, Corobană Ioan, Cristina Alexandru, Sarvadi Alexandru, Pordea Vasile, Răcășanu Cristina, Bârzoiu Ana, Băieș Vasile, Biro Andreiu, Costin Emilia, Săbădaș Florica, Dumitrescu Ioan, Costin Petre, Cutcan Victor, Fărcaș Vasile, Mureșan Ioan, Săucan Ludovic, Botin Vasile, Trantea Ioan, Nichita Maria, Sabău Ioan, Pantea Florica, Orișan Augustin, Feldrichan Gabriela, Husti Vasile, Bodea Sofronie, Maier Gheorghe, Crețu Teodor, Pop Nicolae, Stan Manea, Szentpéteri Emilia, Vulcănescu Ilie, Miclos Gheza, Urmă Dumitru, Hoprik Livia, Negrea Ilie Margareta, Pop Felicia, Timoc Paul, Răfan Ioan, Călugăr Mihai, Marcu Nosa August, Lazar Amalia, Molnar Ludovic, Nap Alexandru, Oproiu Ioan, Petrea Gheorghe, Rusei Nicolae, Stirbu Elvira, Tinea Florica, Cadar Ignățiu, Rusea Alexandru, Stanciu Maria, Pop Victor, Vaigan Ghizela, Caba Emilia, Caba Ana, Crețu Eugenia, Frank Maria, Müller Wilhelm, Petras Simion, Pop Luca, Pruna Gheorghe, Rebeleş Gheorghe, Vaida Gheorghe, Brunciu Constantin, Miclea Maria, Cristian Gheorghe, Marc Teodor, Biga Ioan, Deac Gabrielo, Nagy Nicolae, Porde Ioan, Pop Ioan, Sandu Teodor, Săpunar Irina, Stețiu Grigore, Timoc Silvia, Murgu Elena, Vlad Ecaterina, Negrea Gavril, Porneș Gheorghe, Turdean Traian, Boier

Ioan, Bota Ioan, Chiș Emil, Cutcan Aurelia, Aciu Maria, Ancian Ludovica, Bunda Emilia, Chilian Traian, Ciolan Ecaterina, Costin Florica, Cotet Hortenzia, Marinescu Ioan, Mocan Augustin, Moigrădeanu Rozalia, Moldovan Olimpia, Marchiș Emilia, Paul Letiția, Porneș Elisabeta, Stoica Constantin, Sincal Ioan.

A P E L.

Frați colegi!

Învățătorimea română sălăgeană, prin împlinirea misiunii ei apostolice, a dat din sânul ei jertfe pentru neam, atât înainte cât și în timpul războiului mondial.

Despre cei dintâi păstrăm ceva; despre cei cari au căzut jertfe în timpul războiului mondial pentru atitudinea lor intransigentă în serviciul cauzei naționale, ca: morți în războiu, înrolați în armată, ostateci, schingiuiți în brazdă, etc., nu s'a scris aproape nimic.

Pentru a avea o icoană vie a învățătorilor români sălăjeni cari au murit sau au fost prizoniți pentru cauza idealului național, cari au fost ultimele jertfe pe altarul suferințelor noastre milenare, mă îndrept întâi către acei cari mai trăesc printre noi și cari părtași au fost unor astfel de amare, dar sacre suferinți și le zic: Vreți să mai contribuiți cu ceva la legitimarea stăpânirii noastre pe aceste plaiuri? Atunci lăsați modestia la o parte. Luați o coală de hârtie și arătați-ne că

ați fost în continuarea liniei de înfăptuiri a antecesorilor domniei voastre cu cari împreună ați avut un ideal, realizarea unității politice a neamului. Să arătăm cu motive în plus că realizarea acestui vis, apoi ideal și în zilele noastre realitate, nu este un fapt la întâmplare. La fel sunteți cei mai indicați și pe cari Vă rog din adâncul sufletului meu, a da relații și asupra colegilor de suferință și cari s'au mutat dela noi.

Mă întorc apoi către toți colegii români din cuprinsul acestui județ, rugându-Vă a chestiona și a culege date, multe sau puține, despre colegii vizati mai sus.

Pentru a ne ușura munca la sistematizarea materialului ce ne veți trimite, Vă rugăm a întocmi în capu relațiilor D-voastre următoarea:

A R Ă T A R E

despre învățătorul județul Sălaj, care a suferit sau moarte a răbdat pentru cauza națională. 1. Numele și pronumele. 2. Comuna unde a funcționat. 3. Originea. 4. Comuna. 5. Județul. 6. Data nașterii, anul, luna, ziua. 7. Felul suferinței. 8. Observațiuni.

După aceasta un scurt istoric:

Date biografice.

Școlăritatea: Școala primară, cursul gimnazial și cursul pre-parandial.

În ogorul școlăii: Satul unde a funcționat, eventual satele. Munca sa prin aceste sate.

Răsboiul: se va enara, pe baza datelor culese, suferințele sale ca: mort în răsboiu, ori înrolat în armată s'au ostatic, schigiuit în brazdă, etc. Se pot anexa acte în copie ori chiar original, fotografii, etc.

În numele celor cari se vor adăpa din isvorul sacru al eroismului dascălilor noștrii, anticipat, Vă transmite calde mulțumiri.

Sărăuad, 2 Maiu 1935.

Ioan Ardelean Senior.

inv. dir.

— **Adunarea învățătorilor din jud. Sălaj.** Asociația învățătorilor sălăjeni a ținut adunarea generală anuală în 25 Mai 1935, participând peste 200 membrii. Au mai participat Dr. M. Gurzău prefectul județului, făcând act de prezență; D. Mărgineanu, insp. școlar; D. Ilea, revizor școlar; I. Mango, rev. școlar pensionat; L. Ghergariu, dir. gimnaziului; A. Ghilea, protopop și alții. După deschiderea adunării și cuvântările obișnuite, se intră în ordinea de zi. Conferințe: 1. Controlul în inv. primar, de dl V. Ardeleanu—Andrid; 2. Educația națională în școala primară din Statul Român, de dl Coriolan Ilieș—Supurul de jos; 3. Normele pentru salarizarea învățătorilor, de dl Macedon Olariu—Unguraș. Au fost trei conferințe magistrale, expuse liber, fiecare a căutat să documenteze teza sa în mod impecabil. Memoriile redactate pe baza celor expuse au evidențiat pe deplin doleanțele noastre în chestiunea salarizării,

iar celelalte două punctul de vedere al corpului didactic referitor la organele de control și problema națională. Analizate punct cu punct, cei trei conferențieri au fost la înălțimea chemării. În recrutarea organelor de control dl conferențiar a precizat în mod categoric recrutarea organelor de control, dând în motiune și modalitatea de selecționare. Ce e drept, este o problemă de viitor îndepărtat.

În conferința a doua dl C. Ilieș a început să analizeze personajul principal din „Pădurea Spânzuraților“, Apostol Bologa. Apoi pe bază de sociologie a analizat dezvoltarea sentimentului național, insistând asupra obiectelor de învățământ, cari contribuiesc mai mult la educația națională ca: Istoria și geografia patriei. Ca mijloace fizice recomandă străjerismul.

În a treia conferință dl Macedon Olariu, în cuvinte alese, arată nedreptatea ce se face cu salarizarea învățătorilor, fiind puși alături de cei mai simpli slujbași ai statului, iar în ce privește bonurile de impozit, și-au plătit cu ele indolența toți samsarii certafi cu fiscal. Mai departe cere achitarea salariilor la o zi fixă a luni, nu ca până acum. La urmă citește motiunea cu normele de salarizare preconizate de asociația noastră.

Dl Gheorghe Sabou citește din partea colegului Mihail Robu un apel pentru sprijinirea asociației „Confrăția Română“, care este primită de către întreaga asistență

Sedința de după amiază. În sedința de după amiază se face raportul general, modificarea unor articole din statute, susținute de dl Cleja, votarea bugetului, etc. Comisia de verificare nu dă descărcare comitetului, nefiind în regulă. De fapt de un timp încoace, nu se poate expune situația clară în ce privește finanțele. Se dă de bănuț, că la asociație domină spiritul rău. „Banul“ nu se chivernisește bine. Sunt fapte dureroase. Ar trebui o demisie în bloc, a întregului comitet. În situația aceasta nu mai merge. Asupra punctului acestuia voiu reveni. În atmosfera aceasta tragică sedința se încheie.

Programul de seară. Seara la ora 9 s'a comemorat Vasile Olteanu, fost vicepreședinte de onoare al R. I. R. S., despre a cărui personalitate a vorbit dl Sava Cruceanu. Elevii școlii primare Zălau au executat exerciții gimnastice, jocuri naționale, stârnind multă admirație publicului. Recitări au fost: „Dasaratas“, de dl Bălășoiu—Plopiș și „Sub patrafir“, de dl C. Fănățeanu. Corurile din plasele Buciumi, Șimleu și Tășnad au executat mai multe bucăți. Buciumi: „Rugăciune“, „Preste deal“, „Negruța“ de Vidu. Șimleu: „Măriți pe Domnul“, „Hora Severinului“ și „Toarce lele“. Tășnad: „La fântână“ și „Bade-al meu“. În cântecul „Trăiască România Mare“ a fost executat de elemente din corurile Șimleu și Tășnad. Petrecerea a durat până în zorii zilei.

Cântecul cu premii. Înainte era vorba, că se vor decerna premii corurilor. Și spre uimirea generală la adunare nici poveste de premii. Este un fapt regretabil, că din cauze personale se neglijează o chestiune de interes general și profesional în același timp. Dacă corul din plasa Șimleu n'a mers cum se poate așteptau, nu trebuia să neglijeze pe celălalt, ci trebuia să se dea pe drept. Toată lumea era de părere, că "Negrnța" cântată de plasa Buciumi a fost cea mai bine executată. Prin urmare, dacă era designată comisia, cu siguranță plasa Buciumi mergea acasă cu premiul I de 2000 lei. Așa, cu durere trebuie s'o spun — s'a urmărit ceva și au reușit. Anul trecut s'a comis o nedreptate față de corul plasei Buciumi și acum o altă lovitură. Voiu mai reveni. *L. Cosma.*

— **O frumoasă serbare școlară.** Duminecă, în 2 Iunie a. c. s'a ținut în Șimleu *al doilea concurs de coruri școlare*, organizat de învățătorii din Șimleu și jur. Manifestația aceasta culturală a școlilor, cari și-au ținut de datorință a lua parte în mod efectiv, a fost deschisă prin o documentată cuvântare a președintelui subsecției Șimleu, dl Simion Oros, arătând importanța care trebuie să i se dea cântului în școala primară.

După pâine, educația este prima necesitate a omului. Iar arta este podoba sufletului și se numără între factorii esențiali educativi și între toate obiec-

tele, primul loc îl ocupă muzica (cântul), pentru că muzica este cea mai spontană, cea mai naturală. Copilul chiar dela primul an al vieții practică muzica în mod instinctiv, deci-trebuie să i se dea posibilitatea să se nutrească din aceasta armonie, care este o trebuință a naturii lui și contribuie mult la dezvoltarea sufletului.

Omul a cântat și va cânta întotdeauna în virtutea acelei impulsioni secrete, care-l împinge să-și manifesteze simțirile sale. Cântecul este acel farmec minunat, care totdeauna încurajează și potențează nădejdea și-l face pe om totdeauna vesel, lungindu-i firul vieții. Scopul muzicii în școala primară este de a recrea după o oboseală intelectuală, de a forma și dezvolta simțul muzical, de a înobila caracterul, a cultiva inima și a deștepta sentimentul patriotic, național și religios. Și dacă se va lucra cu abnegațiune și în această direcțiune, se va ridica prestigiul și al școalei și al învățătorului.

Rezultatul — fără îndoială superior — al concursului de coruri școlare dela Șimleu, e cu o dovadă mai mult, că în școlile primare se lucrează cu toată puterea și în această direcție. Deaceea nu avem destule cuvinte de laudă la adresa acelor învățători, cari au instruit și dirijat corurile școlare și cari sunt vrednici de toată lauda și recunoștința noastră și a forurilor superioare. dar totatunci avertizăm pe acei colegi, cari s'au anunțat a participa la concurs, însă au cre-

zut de mai potrivit a sta acasă, în liniștea satului, neconturbați de nimeni. Nu putem trece cu vedere să nu amintim că, deși întreaga învățătorime din plasă a fost invitată a lua parte, ca auditor, la acest concurs, abia au fost de față câțiva colegi numai. Și subliniem și lipsa factorilor conducători ai societății noastre. Doream să-l vedem între noi pe revizorul școlar al județului, să vadă un progres, care nu-i de toate zilele, să-i auzim cuvintele de îmbărbătare și recunoștință, singura răsplată pentru munca atât de obositoare și zdrobitoare de nervi a învățătorului.

Publicul auditor însă a fost în număr impunător.

Au participat la concurs următoarele școli: *Ilișna* sub conducerea dlui *Ignățiu Binder*, *Nușfalău* dirigințe dl. *Ilie Panțis*, *Șimleu*, școala de fete dirigință dna *Maria Dr. Meseșian*, *Șimleu*, școala de băieți, dirigințe dl. *Ioan Fathi*, *Camăr*, (2 coruri) diriginți dnii *Gheorghe Perneșiu* și *Gheorghe Bălăneanu*, *Bădăcin*, dirigințe *Vasile Nagy*, și Corul Mixt de adulți din *Siciu*, sub conducerea dlui *Achim Căbuz*, în total 8 coruri școlare, apoi cu jocuri naționale foarte drăguțe și binevenite s'au prezentat grădina de copii din *Șimleu* sub conducerea dș. *Eugenia Ungur* și școala de aplicație sub conducerea dș. *Ecaterina Jalea*.

S'au insinuat pentru concurs, dar n'au binevoit o participa școlile din Cosniciul de sus, *Criștelec* și *Ipu*.

Juriul pentru repartizarea premiilor a hotărît: premiul I. *Nușfalău*, premiul II. *Camăr*, premiul III. *Ilișua*, premiul IV. *Siciu* (primul cor de adulți în plasa *Șimleu*), premiul V. *Șimleu* (școala de fete; restul corurilor au obținut mențiuni și *Diplomă de recunoștință*).

Pentru fondul premii au contribuit: *Primăria Șimleu* 500 lei, *subsecția inv.* 500 lei, *Reun. Fem. Rom.* *Sălăjene* 300 lei, dnii *C. Chiru*, directorul *Băncii Naționale* și *Victor Pop*, prof. și primar câte 100—100 lei.

N'au răspuns la Apelul lansat de subsecție inv. Prefectura și *B. Învățătorilor*, de unde s'a așteptat încurajare și morală și materială. *Rep.*

— **Apel.** Rugăm pe această cale pe toți membrii Corpului didactic primar din jud. *Sălaj*, să contribuiască fiecare cu o sumă — după putință — pentru a se putea face un grilaj și a se pune o cruce la mormântul răposatului coleg *Iancu Stanciu*, mort la 14 Martie 1923, în comuna *Husia*.

Cum mormântul, după 12 ani, nu are nici măcar o cruce, nu credem că se va găsi cineva care să nu facă o mică jertfă, care va fi un act de solidaritate colegială și o dovadă de buni creștini.

Sumele se vor achita șefilor circ. de salarizare din salariul luni Iunic, aceștia fiind rugați raporta *Revizoratului școlar*, suma ce s'a încasat.

Rev. școlar,
D. Ilea.

DARE DE SEAMĂ

De gestiunea Băncii Populare «Invățătorul Sălăjan», din Zălau, pe anul 1934, prezentat adunării generale ordinare ținută în ziua de 25 Mai 1935 de dl D. Mărgineanu, directorul băncii.

DOMNILOR MEMBRII,

Ne prezentăm în fața D-Voastră după cel dintâi an complet de gestiune, căci în anul 1933 banca a funcționat abia 5 luni și ceva.

Anul 1934 a început să-și reverse din belșug roadele sale asupra membrilor acestei bănci, facilitând promovarea intereselor morale și materiale a tuturor acelorora cari și-au pus încrederea în ea.

Cănducătorii băncii și-au dat tot interesul pentru ridicarea ei la nivelul actual. Printr'o administrație cumpănită și riguroasă, și-au dat năzuința ca toți membrii cari au solicitat sprijinul băncii prin împrumuturi, să fie satisfăcuți în mod echitabil, cu preferință debitorii noi.

Realizările atinse în cursul anului 1934 au depășit și cele mai optimiste așteptări, datorită spiritului de înțelegere și solidaritate a tuturor membrilor și prudența conducerii.

Cea mai eclatantă dovadă de avântul ce l-a luat și de prosperarea crescândă, ne-o oferă acei membri ai corpului didactic, cari la început au privit-o cu neîncredere și cari astăzi manifestă un adânc regret, că n'au răspuns la glasul de chemare, văzând sprijinul material și posibilitatea de prosperare de cari se împărtășesc colegii lor grupați în jurul băncii.

Dar am avut prilejul să constatăm admirația față de felul cum funcționează și din partea altor tagme de funcționari, cari văzând realitatea, încearcă să ne imite.

Faima băncii noastre a trecut departe peste hotarele județului Sălaj și felul cum s'a înființat și funcționează Societatea de Ajutor Reciproc în cadrul băncii, a umplut de admirație multe bănci surori. În mai mult de 10 județe din țară s'a înființat și pus în funcțiune societăți de ajutor după modelul nostru.

Am avut fericirea de-a sta de vorbă cu colegii din Buzău, cu o bancă foarte solidă având 763 membrii și un capital vărsat de 7.400.000 Lei și o vechime de unsprezece ani.

După expunerea ce-am făcut-o în Consiliul acestei bănci, s'a hotărît cu unanimitate înființarea societății de ajutor după regulamentul societății noastre.

Pentru o lămurire completă a activității, dăm următoarele explicațiuni.

1. Mișcarea membrilor

La 1 Ianuarie 1934 erau 252 membrii cu un capital social subscris în sumă de Lei 1.007.000 și vărsat 720.150 Lei.

S'au mai înscris în cursul anului 57 membrii cari au subscris un capital social în suma de 407.000 Lei, astfel că la 31 Decembrie 1934 aveam 309 membri cu un capital social subscris de Lei 1.414.000, vărsat 1.100.000 Lei. Numărul membrilor ar fi mai sporit, însă pentru învățătorii aflători în județ, termenul ultim de înscriere s'a fixat prin adunarea generală din anul trecut la 30 Sept. 1934, iar pentru cei nou numiți și transferați în județul nostru, la 6 luni dela ocuparea postului.

2. Rolul de credit

Soldul contului împrumuturi la 1 Ianuarie 1934 era în suma de Lei 960.680.

S'au mai acordat în cursul anului împrumuturi după cum urmează :

160 Împrumuturi pentru diverse scopuri Lei 657.202.

60 Împrumuturi pentru achitare de taxe școlare Lei 320.500.

50 Împrumut. pentru cumpărare de imobile Lei 500.715.

27 Împrumuturi pentru construcții de casă Lei 594.200.

58 Împrumuturi pentru achitare de datorii particulare Lei 405.122.

15 Împrumuturi pentru cumpărare de vite și unelelele agric. Lei 95.000 — 2.572.739.

Totalul contului Împrumuturi Lei 3.533.419. S'au încasat din aceste împrumuturi aconturi suma de Lei 1.759.364.

Soldul contului la 31 Decembrie 1934 Lei 1.774.055 care sumă se găsește împrumutată la 204 debitori.

A C T I V :

Activul băncii noastre la 31 XII. 1934 era în sumă de Lei 2.092.191 și răspundea la conturile :

I N C A S Ă R I :

1. *Cassa*

În cursul anului 1934 cu recipisele No. 1. 2.822 inclusiv suma de Lei 3.288.792. Plăți în cursul anului 1934 cu bonurile No. 1. — 439 inclusiv Lei 3.245.874. Deci rezultă un sold în suma de Lei 42.918.

2. *Asociați Capital Social*

Soldul contului la 31 Dec. 1934 în sumă de Lei 224.000, reprezintă suma ce mai este de încasat din capitalul social subscris.

3. *Impumuturi*

Soldul contului la 31 Decembrie 1934 în suma de Lei 1.774.055 reprezintă împrumuturile ce se mai găsesc la debitori.

4. *Mobilier*

Reprezintă averea băncii mobilă în sumă de Lei 180.

5. *Diverși debitori manuale*

Reprezintă sumele ce le mai datorează unii debitori din desfacerea manualelor prin intermediul băncii, suma de Lei 7.038.

6. *Împrumutul de înzestrare a Țării*

Reprezintă valoarea de emisiune a 50 titluri subscrise la împrumutul de înzestrare a Țării 4,50% din 1934, subscrisă din partea băncii Lei 44.000.

P A S I V :

Pasivul băncii noastre pe ziua de 31 Decembrie 1934 era de Lei 2.092.191 și răspundea la :

1. *Capital Social*

Capitalul social subscris de cei 309 membrii suma de Lei 1.414.000.

2. *Depuneri spre fructificare*

Reprezintă depunerile spre fructificare dela cei 36 depunători ai băncii suma de Lei 326.850.

3. *Dobânzi reportate*

Reprezintă dobânzile convenite anului 1935 conform borderoului întocmit în registrul Inventar-Bilanț suma de Lei 70.850.

4. *Fond de rezervă*

Fondul de rezervă al băncii la 31 Decembrie 1934, care reprezintă averea proprie a băncii s'a format din :

a) Soldul contului 1 Ianuarie 1934 suma de Lei 12.600.

b) Din beneficiul anului financiar 1933 s'a alocat suma de Lei 9.894.

c) Din taxa de înscriere încasată în anul 1934 Lei 2.850.

d) Dobânda cuvenită de 4% pe anul 1934 Lei 900. Total: Lei 26.244.

7. *Dividende Capital Social*

Dividendele cuvenite pe anul 1933 Lei 12.688. Dobânda de 4% pe anul 1934 Lei 379. Total: Lei 13.067.

8. *Cotizații Societatea de Ajutor*

Cotizațiile aflate în depozit reprezintă reținerile făcute pentru decedatul Ioan Buta fost înv. în comuna Asuajul de Jos și ajutorul acordat în mod excepțional în proporție de 50% familiei fostului Secretar al Rev. școlar al jud. Sălaj Gheorghe Blaj, care sume n'au fost achitate până la data de 31 Decembrie 1934 Lei 94.200.

9. *Fond de ajutor*

Fondul de ajutor reciproc ce se formează din reținerile de 10% asupra ajutorului cuvenit pentru membrii decedați conf. art. 13 cmb. cu art. 16 din regulamentul societății, având la 31 Decembrie un sold de Lei 24.396.

10. *Fond de rezervă al Societății*

Care se formează din taxele de înscriere încasate dela membrii în suma de Lei 2.175.

11. *Fond pentru restituirea cotizațiilor*

Conform art. 16 din regulament, din fondul de deces două retragerea alor 10% pentru fondul de ajutor se mai reține 5% pentru creerea fondului de restituirea cotizațiilor a membrilor decedați Lei 5.000.

12. *Diverși creditori manuale*

Datoria rămasă neachitată pentru manuale didactice procurate prin intermediul băncii dela Librăria «Remus Cioflec» din Cluj, în suma de Lei 770.

13. *Fond Efecte Publice*

Diferența la Efectele Publice între prețul de cumpărare și cel cu care s'au predat statului la subscrierea la împrumutul de Inzestrare a Țării Lei 1.000, care reprezintă un beneficiu pentru bancă.

14. *Profit și Pierdere*

Beneficiul net realizat în cursul anului financiar 1934 în

suma de Lei 109.262, care îl propunem a se repartiza în felul următor :

10% Pentru fondul de rezervă Lei 10.926.

10% Pentru fondul de cultural și opere sociale Lei 10.926.

12% Primă de muncă : Funcționari băncii : Director 2000, Cassier 1500, Contabil 1500. Total Lei 5.000. Membrilor din consiliul de adm. și comisia de cenzori 8.110. Total Lei 13.110.

62,51% Dividende asupra Capitalului Social repartizat 6+1% Lei 68.300.

5,49% Resturnă care se va repartiza la 10 membrii dintre acei cari au comandat manuale prin intermediul băncii și în sume mai mari Lei 6.000. 100% Total : Lei 109.262.

Acesta este proiectul nostru pentru repartizarea beneficiului net, realizat în cursul gestiunii anului dexpirat 1934. — Vă rugăm să binevoiți a-l aproba așa cum se prezintă, fiind repartizat în conformitate cu dispozițiile art. 85 din statute și a legii pentru organizarea cooperației.

Repartizarea primei (resturnă) celor 10 membrii cari au comandat prin bancă manuale în sume mai mari, se propune în felul următor, în ordinea sumelor :

1. Ilea Dumitru Jibou după Lei 20.223 — Lei 1.011.
2. Ioan Regneanu, Nușfalău Lei 16.385 — Lei 819.
3. Petru Marchiș, Santău Lei 15.295 — Lei 764.
4. Vasile Tomșa, Ipu — Lei 12.302 — Lei 615.
5. Augustin Buhaiu, Bobota Lei 11.442 — Lei 572.
6. Vaida Gheorghe, Dioșod Lei 11.124 — Lei 556.
7. Perneșiu Gheorghe, Camăr Lei 9.456 — Lei 472.
8. Ioan Vescan, Drighiu — Lei 8.098 — Lei 404.
9. Gavril Hoblea, V. I. M. Lei 7.973 — Lei 398.
10. Miclea Teofil, Firminiș Lei 6.690 — Lei 334.

Total : Lei 118.988. — Lei 5.945.

Societatea de ajutor Reciproc

Această societate care funcționează în legătură cu banca noastră conform regulamentului ratificat și aprobat de adunarea generală trecută, are un scop bine determinat. A veni momentan în ajutorul familiilor membrilor decedați și a acorda ajutoare bănești membrilor căzuți în boală gravă, infirmități, cari nu-și pot câștiga existența sau sunt ajunși în strâmtoare materială. Avantajul acestei bănci culmină în faptul că toate cotizațiile vărsate în cursul timpului se restituie în caz de deces, formând un capital economisit, plus suma asigurată, echivalentă cu totalul cotizațiilor dela membrii existenți, în momentul când devine scadentă asigurarea, scăzându-se procentele regulamentare.

Prin faptul că din fondul de rezervă se plătesc cotizațiile

și după membrii decedați, numărul membrilor este într-o continuă creștere, deci și a ajutoarele pe cari le plătește.

La finele anului 1934 societatea avea 467 membrii.

În cursul anului 1934 am avut numai 3 cazuri de deces. Familiei lui Bălaj Gheorghe fostul secretar al Revizoratului școlar s'a plătit sub formă de ajutor jumătate din suma asigurată, ca o răsplată pentru munca depusă în lucrările de pregătire a Societății.

Dlui Sabou Francisc inv. Pătal în urma decedării soției sale Agneta Sabou n. Zacher a primit suma de Lei 51.220.

Familia decedatului Ștefan Oșanu fost inv. în comuna Bârsăul de Sus a primit suma de Lei 50.700.

Societatea a mai acordat în cursul anului și ajutoare pentru boală grea în familie următorilor membrii:

Alexandru Filimon inv. Pirul Nou suma de Lei 1.000.

Dlui Arpad Schlett inv. Marca suma de Lei 2.000, în total Lei 3.000.

DOMNILOR MEMBRII,

Din cele expuse mai sus asupra mersului băncii pe anul trecut și după ce veți auzi și raportul cenzorilor, Vă rugăm:

1. Să aprobați Bilanțul și Contul de Profit și Prierdere pe anul 1934.

2. Să aprobați repartizarea beneficiului net de Lei 109.262 așa cum s'a prezentat mai sus.

3. Să dați consiliului de Administrație descărcare de gestiunea sa pe anul 1934.

4. Să vă pronunțați asupra tuturor chestiunilor cuprinse în ordinea de zi.

Văzând rezultatul atât de strălucit la care s'a ajuns până la finele exercițiului 1934, ne îndreptățește să continuăm munca noastră cu tot elanul pentru prosperarea acestei instituții, care formează temelia materială cea mai solidă a membrilor ei și prin aceasta promovează și situația morală.

Vă mulțumim pentru participare la adunare în număr atât de considerabil, ca vie demonstrație a spiritului de solidaritate și cooperare ce Vă caracterizează. Vă zicem: Bine ați venit și cu curaj înainte!

În numele consiliului de administrație:

Director,

Dumitru Mărgineanu.

Văzut de biroul adunării generale ținută la data de 25 Mai 1935.

Președinte,

Ioan Fathi.

Secretar,

Vasile Bălăneanu.

Scrutatori.

Ioan Dragoș și Nicefor Ossian.

Colectă.

Dare de seamă.

Despre încasările, făcute pentru fondul clopotului „Glasul Dăscălimii Sălăjene” conform circularei No. 2090—1934 în ordinea sumelor colectate de fiecare collector.

— Urmare. —

Nr. crt.	Numele și prenumele	No. listei de colectă	Comuna	Suma
			Raport din No. 3-4	148044
435	Ludovica Sabou	387	Gălgău	150
436	Ioan Sabou	458	Supurul de sus	150
437	Eremia Chișiu	483	Cehal	150
438	Emilia Naghi	484	„	150
439	Luca Pop	174	Domânești Col.	146
440	Maria Pop	571	Valea lui Mihai	140
441	Vasile Tatar	177	Ghenciu	135
442	Florica Costea	304	Crasna	135
443	Aurel Zaharia	124	Marca	120
444	Maria Ardeleanu	147	Băița	120
445	Claudia Indrea	506	Reghea	110
446	Gabriela Perva	526	Tășnad	110
447	Aurelia Goia	530	Valea l. Mihai	101
448	Ioan Mureșanu	12	Zălau	100
449	Iosif Erdei	16	„	100
450	Alexandru Rusu	62	Ortelec	100
451	Florica Hatos	173	Domânești	100
452	Iuliu Fabian	189	Portița	100
453	Viorica Trifu	225	Tiream	100
454	Emanuil Pop	266	Leleiu	100
455	Emilia Caba	267	„	100
456	Emilia Marchiș	275	Oarța de jos	100
457	Gheorghe Slăvuțeanu	279	Orțița	100
458	Vasile Bog	313	Cizer	100
459	Vasile Băieș	370	Cioara	100
460	Victor Cutcan	378	Cristolț	100
461	Groza Alexandrina	388	Gălpâia	100
462	Apostol Rotariu	395	Muncel	100
463	Ioan Cosma	399	Rachiș	100
464	Ecat. Pop n. Vlad	400	„	100
465	Andrieu Govor	449	Ilșiua	100
			De raportat	151561

Nr. crt.	Numele și pronumele	No. listei de colectă	Comuna	Suma
			Report	151561
466	Emilia Mureșan	457	Supurul de sus	100
467	Alexandru Mărieș	477	Tășnadul nou	100
468	Göñi Margareta	504	Pățal	100
469	Andrei Ujfalusi	537	Andrid	100
470	Emil Moca	548	Irina	100
471	Ana Cheșiu	560	Șilindru	100
472	Iulia Teleky	353	Jibou	83
473	Mateșan Ștefan	298	Crasna	73
474	Adalbert Cadar	527	Valea l. Mihai	71
475	Maria Marian	251	Bârsăul de jos	65
476	Augustin Crișan	401	Romila	65
477	Marian Alexandru	250	Bârsăul de jos	60
478	Ioan Revnic	265	Horoatul	55
479	Nicolae Mărcuș	303	Crasna	53
480	Ilie Avram	403	Poptelec	53
481	Indrea Leontin	17	Zălau	50
482	Elena Kajtor	354	Jibou	31

Au mai donat din ajutorul primit dela Societatea de ajutor reciproc:

Pentru decedatul Ștefan Osian Bârsăul de sus din ajutorul primit dela Soc. de aj. reciproc L. 3000

Pentru decedata Agneta Sabou soția inv. Francisc Sabo din ajutorul primit dela Societatea de ajutor reciproc — — — — — L. 7500

Total L. 163320

In bonuri de impozite:

1	Ignea Andreiu	38	Chieșd	2000
2	Curca Maria	127	Măcriște	1000
3	Ilie Bălăneanu	355	Jibou	1000
4	Elena Szekeres	97	Bozieș	500
5	Augustin Buhaiu	434	Bobota	500
6	Veturia Buhaiu	435	„	500
7	Silvia Sima n. Ignea	440	Perecciu	500
			Totalul	6000

Recapitulație

Totalul încasat în numărar — — — — — Lei 163320
 In bonuri de impozite — — — — — Lei 6000

In Ne-viitor vom publica numele inv. cari nu au colectat nici-o sumă.

Buletinul Revizoratului Școlar al Jud. Sălaj

Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai.)

No. 3.514—1935 din 4 Iunie 1935. **Circulară.** Către toate școalele primare de stat și confesionale din cuprinsul județului Sălaj. Domnule Director, În urma dispozițiunilor luate pentru examenul de absolvire a elevilor de cl. VII ce se vor începe la 17 l. c. și vor avea loc în centrele de plasă, direcțiunile școlare sunt invitate a înainta Revizoratului școlar imediat — cu prima poștă, conspectele candidaților ce vor prezenta la acest examen în vederea întocmirii ordinei de examinare. Ulterior se va comunica data prezentării la examen pentru fiecare școală. Având în vedere termenul scurt, nu se admite nici o întârziere.

No. 3.522—1935. **Ziua apelor.** Comunicăm în copie ord. Onor. Minister No. 91.404—1935, spre știre și conformare în părțile ce privesc : „Ca și în anii școl. trecuți, Liga Navală de sub Preșid. M. S. Regelui Carol II, ne aduce la cunoștință că, a hotărât ziua de 30 Iunie ca zi a apelor, pentru toate școalele primare și superioare, cum și societățile culturale sportive, care sunt aderente la această inițiativă. Programul va fi astfel alcătuit că în toate școalele din regiunile cu ape, să se facă lecțiuni speciale, despre apele noastre din punct de vedere geografic, istoric național, economic, științific, folosindu-se de revista Ligii Navale, Dunărea de Joan Bart, cărțile d-lui Simionescu și alte publicațiuni din bibliografia cărții apelor. Sărbătorirea se va face împreună cu Liga Navală Română garnizoana locală și căpitaniile de porturi, ca să aibă cât mai mare răsunet. Școlile vor forma nuclee tinerești cu comitete proprii sub privigherea învățătorilor și directorilor respectivi și vor face pregătiri pentru expoziția Ligii Navale cu premii pentru miniaturile făcute de elevi. În regiunea apelor, învățătorii vor introduce în programele școlare. Comunicați aceasta tuturor școalelor din județul Dvs. pentru a se conforma. p. Director General, Al. Voinescu, Șeful Serviciului, Indescifrabil“.

No. 3.575—1935. **Curs pentru Lucru Manual.** Prin ord. nostru No. 6413—1934 publicat în Buletinul Rev. școlar Sălaj No. 6—1934, am atras atențiunea tuturor învățătorilor din acest județ, asupra deschiderii unui curs de Lucru Manual — sub conducerea D-lui Ion Avram inv. dir. sculptor, — din această localitate. Întrucât în anul trecut nu s'a putut ține acest curs din cauza lipsei de candidați, iar în cursul acestui an școlar constatându-se de către organelo de control că se impune ca un imperativ categoric ținerea unui astfel de curs, invităm dir. școl. cari au 2 și mai mulți inv. de a designa cel puțin unul care să urmeze

acest curs, raportând Revizoratului școlar în termen de 5 zile. Plata materialului din care se vor confecționa obiectele ce se va preda fiecărui cursist, precum și întreținerea învățătorului respectiv, pe durata cursului de 6 zile, — în intervalul dela 1 Iulie — 1 Septembrie, — după posibilitate, se va achita din fondurile comitetelor școlare respective.

No. 3.570—1935. **Cursurile de Limba Română pentru învățătorii dela școlile confesionale.** Comunicăm în extras ord. Onor. Serviciului Local de Învățământ Oradea No. 6.910—1935, spre știre și conformare pentru cei interesați. „Conform deciziunii Ministeriale No. 53.774 din 15 Martie 1935. în minoritari dela școlile primare confesionale cari nu au dovedit cunoștințe de l. română cu ocazia examenului din 15 August 1934, precum și acei despre cari s'a constatat cu prilejul inspecțiilor ce li s'au făcut în anul școlar 1934—35, că nu posedă îndeajuns l. română, sunt obligați să urmeze cursurile speciale de limba română ce se vor ține între 1 Iulie și 31 August 1935, în conformitate cu art. 109. aliniatul 4 a Legii Învățământului Particular. Inspector Șef, Gh. Bota. p. Șeful Secției, Petre Hrițiu.

No. 3.574. -1935 **Ministerul primește demisia subrevizorului Șestac.** Comunicăm în copie ord. Onor. Minister No. 211.336—1934 adresat Dlui Ștefan Șestac fost subrevizor școlar, spre știre: „Vă facem cunoscut că Ministerul primește demisia Dvs. din postul de subrevizor școlar de control din jud. Sălaj aducânduvi-se mulțumiri pentru serviciile prestate în control. Consilier, p. Director General, Stratilescu. p. Șeful Serviciului, M. Aderco.,”

Curs de cooperatie școlară. Comunicăm în copie adresa No. 424—1935 a șc. normale Carei, spre știre și atențiunea D-lor învă. cari conduc cooperativele școlare: Domnule Revizor, în urma ord. Min. Instr. Casa Școlilor cu No. 17177—1935, Vă rugăm să binevoiiți a comunica D-lor Învățători din cuprinsul județului D-Voastre. că la școala normală de băieți din Carei (jud. Sălaj), între 1—10 Iulie 1935, se va ține un Curs de cooperatie școlară la care vor putea participa toți învățătorii amatori. Despre participare la acest curs, li se va libera câte un certificat, care se va trece și în statul personal. Cei ce doresc să ia parte, vor încunoștința cel mult până la 20 Iunie 1935, Direcțiunea școlii normale de băieți din Carei (Sălaj). Cei primiți vor fi încunoștințați de noi și vor aduce câte un cearșaf, o pernă, prosop și pătură, întreținerea pe zi va costa circa 40 de Lei. p. Director (ss) N. Osianu. Secretar (ss) C. Petrescu.

Revizor școlar:

D. ILEA.

B. Comitetul școlar al județului Sălaj.

No. 642—1935.

Zălau, la 25 Maiu 1935.

Tuturor Comitetelor Școlare din cuprinsul județului Sălaj

Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și artelor
Casa Școalelor și a Culturii Poporului

No. 15.006—1935.

Domnului Președinte al Comitetului școlar al jud. Sălaj

Dorind ca să se curme cu o nejustificată credință, că fără stăruințe personale nu se poate nimic tranșa la autorități privind mersul normal al instituțiilor dependente și de a înlătura și prilejurile ce ar putea fi socotite ca abuzive, avem onoare să vă încunoștițăm că, începând dela data de 1 Maiu 1935, nu vom mai aproba nici o plată de transport și deplasare pentru delegații comitetelor școlare care se deplasează inutil în diverse localități și la diferite autorități și mai ales în București (Casa Școalelor) pentru a urgenta soluționarea și executarea lucrărilor privitoare la comitetele școlare respective (de pildă: verificarea conturilor de gestiune, aprobarea bugetelor etc). Am luat măsuri ca lucrările curente să se efectueze în cel mai scurt timp posibil, iar cele pentru care este nevoie de corespondență suplimentară sau cele care reclamă verificări de acte numeroase să se termine în curs de 15 zile.

Delegații comitetelor, care cu toată această înștiințare se vor deplasa pentru asemenea lucrări, o vor face pe cont propriu, lucrările urmând ca după natura lor, împărțite obiectiv în urgente și normale, să fie executate în ordinea înregistrării și sosirii lor la birouri și mai ales a lucrului riguros examinat și efectuat. Intervențiile nu numai că nu ajută, dar fac dovada unei lipse de condescendență și confiență în autoritatea de Stat, care este și trebuie să rămână mai presus de punctele de vedere personale sau interesate. Administrator, St. Șoimescu. Subadministrator, Alexandru Văleanu.

Președinte,
Dr. M. Gurzău.

Secretar,
Dumitru Ilea.

Reactorul responsabil: I. Mărgineanu.